Nummer 49 Donderdag 4 December 1930 30ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

INHOUD: — Premie: Insulinde Kalender. — Zuidelijk Minahassa Comité. — Waardeering. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche Pers. II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der afdeelingen. — Mededeelingen. — Fin. Berichten. — Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië. — In Nederland aangekomen Verlofgangers. — Met pensioen. — Mutatiestaat van 26 November tot 3 December 1930.

Premie: Insulinde Kalender.

Ter aanmoediging van het toetreden tot onze Vereeniging, heeft het Hoofdbestuur een premie uitgeloofd — voor zoolang de voorraad strekt — aan elk lid dat in het tijdvak van heden tot einde December van dit jaar, een nieuw lid, of meer leden, aanbrengt.

Die premie bestaat in den bekenden, typografisch als anderszins, bijzonder fraai uitgevoerden Insulinde kalender 1931 (Uitgave Weenenk en Snel, 's Gravenhage).

De kalender werd bewerkt en van foto's voorzien door den heer dr. W. G. N. v. d. Sleen te Haarlem en is in den handel voor *f* 3.50 verkrijgbaar.

P. S. Zij, die na 1 October 1930 als lid tot de Vereeniging toetreden (minimum contributie *f* 5.— per jaar) ontvangen gratis, het Koloniaal Weekblad voor het laatste kwartaal van dit jaar en hebben vrijen toegang tot de lokalen der vereeniging alsmede tot tentoonstellingen, lezingen, voordrachten enz.

Zuidelijk Minahassa Comité.

Met welwillende medewerking van de Directie der Italiaansche Opera had Donderdagavond 27 Nov. j.l. eene uitvoering in het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage plaats.

Opgevoerd werd de opéra comique „Il Barbiere de Siviglia" van Rossini, voorafgegaan door het Ballet Cupidon, dansende op muziek van Mozart.

H. M. de Koningin-Moeder, vergezeld van den Kamerheer Baron R. Bentinck van Schoonheeten en eenige dames van Haar gevolg, woonde de uitvoering tot aan de pauze bij, terwijl Z.K.H. Prins Hendrik met zijn adjudant luit. ter zee J. W. Termijtelen deze tot het einde volgde.

In de pauze werden de dames en heeren van het werkcomité aan H.M. en Z.K.H. voorgesteld, waarbij H.M. zeide het te betreuren, dat de gelden, benoodigd voor den bouw van het centrale ziekenhuis, zeker als een gevolg van den ongunst der tijden, zoo langzaam binnenkwamen.

Moge dit een opwekking zijn aan ons, Nederlanders om alsnog een bewijs van gevoel van saamhoorigheid te geven en op alle mogelijke wijzen te trachten, het benoodigde bedrag bijeen te krijgen.

De dames van het eere-comité, Gravin van Lynden van Sandenburg, Mevrouw Ruys de Beerenbrouck, Mevrouw van Karnebeek van Rosande en Mevrouw Patijn, waren aanwezig, terwijl Mevrouw de Graaf, echtgenoote van Z.Exc. den Minister van Koloniën, door een sterfgeval in de familie, verhinderd was.

Voorts merkte men op: Z.Exc. den Minister van Buitenlandsche Zaken, den Commissaris der Koningin in Zuid-Holland, Minister van Staat, den oud-Burgemeester Mr. J. A. N. Patijn en vele vooraanstaande dames en heeren op koloniaal gebied, terwijl de buitenlandsche diplomatie in ruime mate tegenwoordig was.

De volle zaal gaf een fleurigen aanblik door de vele schitterende toiletten en de zangeres, evenals de zangers, waren op hun best, evenals de muziek onder de kundige leiding van Maestro Parenti, terwijl het ballet Cupidon ook uitmuntte.

Alles bij elkander genomen een succesavond, zooals er niet vele voorkomen en het past ons een hartelijk woord van dank aan de dames, die de buffetten met nimmer verslappende geestdrift verzorgden en ook aan haar, die door verkoop van kaarten voor de voorstelling bereikten, dat de groote zaal geheel bezet was, waardoor die financiëele resultaten gunstig moeten uitvallen.

Last but not least een woord van warme hulde voor de dames van het werkcomité, de dames van Lier-Enthoven, vice-presidente van het comité, de dames Baronesse Taets van Amerongen, Mevrouw van Loon—Tellegen, Mevrouw van den Bosch—de Jongh, Mejuffrouw A. Thorbecke en de dames van Aalst—Koopman en van Assen—Sol, die de voorbereiding zoo tot in de puntjes verzorgd hadden.

Een woord van dank komt ook ongetwijfeld toe aan het wakkere gezelschap „Lidadihé".

H.M. de Koningin-Moeder en Z.K.H. gaven ruime bijdragen, terwijl kort vóór de voorstelling per aangeteekend schrijven een gift van H.K.H. Prinses Juliana binnenkwam.

De toegangskaarten gaven het recht op een zeker aantal loten, zoodat voor dezen avond een groot aantal geplaatst werden.

Het comité stelt zich voor nu nog een straatverkoop van loten te doen plaats hebben, daardoor hen, die nog niet geofferd hebben, in de gelegenheid stellende, dit alsnog te doen en dan vóór einde December a.s. tot uitloting voor het zuidelijk Minahassa comité over te gaan.

F. VAN PESKI,
Voorzitter.

—O—

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

Uw tong kan alles, wat ge doet, weer ongedaan maken. (De Zakenwereld).

De in alle opzichten meest verspilde dag is die, waarop ge niet eenmaal hebt gelachen. (De Zakenwereld).

Wij hebben allen van tijd tot tijd een rem noodig. Maar de hemel beware ons voor een sleepende rem. (Maandblad „Succes").

Waardeering.

Aan Nederland komt de palm toe — naar Westersche uitspraak — voor de beste wijze van koloniseeren.

Uitspraak en palm zijn te aanvaarden als een hulde aan den landaard in welken de kiemen voor dat groote werk liggen. Welke smetten de Nederlandsche landaard — een verouderd volkslied ten spijt — ook aankleven, hij is gespeend van hoovaardij en bezit aanpassingsvermogen. De Nederlander is niet egocentrisch, hij heeft door zijn handel, de eeuwen door, relaties met de buitenwereld onderhouden en zijn land was ten allen tijde, het toevluchtsoord voor de bedreigde vrijheid. Deze eigenschappen schiepen, met een van den beginne af aan oordeelkundig toegepast doelmatig en practisch stelsel van bestuur, het kunststuk onzer meer dan drie eeuwen lange vestiging in Zuid-Azië.

Een andere, algemeen geldende Westersche meening onder de kenners van het Oosten is deze, dat tropische volken, als die van onzen archipel en andere, nog niet in staat zijn tot zelfbestuur, naar de eischen, welke de hedendaagsche gemeenschap daarvoor stelt. Hen daartoe te brengen is onze geschiedkundige roeping. Tot zoolang die roeping niet volbracht is, voor zoolang die voorbereiding duurt, moet gehoópt worden dat onze vestiging in Oost-Indië onverstoord bestendigd blijve. Om Indië naar zijn lotsbestemming te leiden dient met beleid en geduld te werk gegaan te worden; deze voorwaarden zijn onontbeerlijk. Beleid dat, waar noodig, krachtig optreden insluit. En geduld, al heeft dit begrip bij het snelle leven van individuen en volken in dezen tijd een twistappel doen ontstaan, ginds, maar zelfs ook hier te lande. Boven het wachten immers, tot de appel rijp is en vanzelf van den boom valt, geven sommigen de voorkeur aan een ontijdig ingrijpen, geweldadig zelfs, in het rijpingsproces. Een onnatuurlijke versnelling van tempo. Een drijven naar een te vroeg, dus ontijdig „los van Holland” ten nadeele van Nederland en Indië beide, maar, zonder twijfel, allereerst tot schade van Indië. Want, die realisatie biedt tweeërlei perspectief: of een andere — geen betere — meester, of een teruggang naar, ten naastebij, chaotische toestanden. Het eerste wijst men af en voor het tweede is men blind. Blind, omdat men niet zien wil dat, voor zelfbestuur, nu eenmaal noodig zijn economisch- en staatkundig geschoolde krachten in voldoend aantal. Om slechts deze te noemen. Zijn er die in Indië? Die intellectueele krachten worden onder het Nederlandsche bestuur aangekweekt, de instellingen daartoe in het leven geroepen en het is op deze wijze dat Nederland zijn taak vervult. Het belang van Indië vordert uit dien hoofde reeds, handhaving van het Rijksverband.

Het is onbetwistbaar waar dat Indië van groot economisch belang is voor Nederland en niet genoeg kan men zich hier van die daadzaak doordringen. In 1914 toonde de heer Jhr. Dr. C. G. S. Sandberg aan, in zijn bekend vlugschrift „Indië verloren, rampspoed geboren”, dat toen reeds twee milliard aan Nederl. kapitaal bij Indië betrokken was, maar het is niet minder waar dat Nederland economisch en sociaal van groote waarde is voor Indië. Over de economische belangen sprak onlangs de heer prof. G. Gonggrijp, buitengewoon hoogleeraar in de Koloniale economie aan de Gemeente Universiteit te Amsterdam, bij de aanvaarding van zijn ambt in een rede: Over den invloed van het Westersche grootbedrijf op de inheemsche samenleving in Nederl.-Indië, o.a. het volgende:

„Indië is van groot economisch belang voor Nederland. Dit belang kan men in onze dagen niet meer aflezen uit den handel tusschen moederland en kolonie. Dat belang spruit voort uit het feit, dat Indië een beleggingsgebied is waar ongeveer drie milliard kapitaal in ondernemingen en Indische leeningen is geïnvesteerd. Is de bond met Nederland ook voor Indië van beteekenis? Misschien van nog grooter beteekenis. Nederland vervult niet alleen een voorname rol bij het verkrijgen van leeningskapitaal voor Indische publieke lichamen op voordeelige voorwaarden, maar beïnvloedt de inheemsche samenleving in Indië op verschillende wijzen, een beïnvloeding, die groote gevolgen heeft.”

Zoo ziet men dat Nederland en Indië — en dat nog maar in stoffelijken zin — elkander niet kunnen missen.

Waar men hiervoor geen oog heeft, waar dat ontkend wordt, mangelt het aan werkelijkheidszin, aan kennis en daarvoor aan in- en doorzicht..

Zij, die te goeder trouw zijn in hunne opvatting dat een zelfstandig Indië, liefst zoo spoedig mogelijk ,het aanzijn moet krijgen, bij wie in hunne uitingen het licht der rede verduistert in de hoogoplaaiende vlam eener vurige geestdrift, zij behooren zich op de kennis der werkelijkheid toe te leggen, koel van hoofd en nuchter van zin, om aldus te komen tot een waarde-schatting, welke gelijk is aan waardeering.

Die dit niet zijn, niet te goeder trouw, die een leuze „los van Holland” aanheffen en propageeren, bezield met onzuivere bedoelingen en beweegredenen daarin gesterkt door giftige inblazingen van elders, ook zij zouden zoo zij wilden, door studie van een wereldvraagstuk, tot andere, juiste gedachten kunnen komen.

Beide categoriën van personen mogen bedenken, dat decenniën van jaren niet tellen in het lot der Volken, dat het verkieslijk is te verbeiden naar volwaardige zelfstandigheid waartoe alleen Nederland Indië brengen kan en wil.

Die taak en het onloochenbaar, oprechte streven naar hare vervulling, hebben aanspraak op waardeering.

Van Week tot Week.

Van Dinsdag 25 November tot Maandag 1 December.

De Gouverneur heeft den 23sten j.l. het door de burgerij te Willemstad opgerichte monument onthuld ter herinnering aan de gevallenen bij den overval van Urbina op 8 Juni 1929.

De politie te Djokdjakarta heeft een reeds gedrukte, doch nog niet verspreide brochure van het hoofdbestuur der godsdienstige vereeniging Moehammadijah, handelend over een protest van Islamietische leiders te Caïro tegen de Fransche regeering inzake de sluiting van scholen voor de Berber-jeugd in 't Atlas-gebergte, in beslag genomen. Nader zou gebleken zijn, dat deze brochure niet door het hoofdbestuur van Moehammadijah, doch buiten zijn voorkennis door een leerling van Moehammadijah's kweekschool te Jogja vervaardigd en op haar drukkerij gedrukt werd.

De tocht van het escadrille Dornier-vliegbooten in de Zuid-Chineesche Zee, welke een maand duurde, heeft een zeer gunstig verloop gehad. Talrijke eilandengroepen zijn bezocht, mede voor het onderzoek van visscherij-vergunningen.

Aangaande de houding der zending tegenover het Westersch lager onderwijs heeft het Zendingscongres te Malang de volgende resolutie aangenomen: „De zending moet bij de inrichting van het onderwijs gelijkelijk aandacht schenken aan de zorg voor de haar toevertrouwde persoonlijkheden en de aansluiting dezer categorie aan de omringende maatschappij”. Voor zoover uit dit zéér beknopte bericht is op te maken, schijnt de Zending zich met haar besluit op een alleszins gezond standpunt te hebben geplaatst, door zich uit te spreken tegen het kweeken van een intellectueel proletarisme.

De Ned. Handel Mij. heeft bepaald, dat de employé's beneden den rang van agent, voortaan tweede klasse mailboot zullen reizen.

De vulkaan Merapi in Midden-Java vertoont sedert den 23sten j.l. verhoogde werking. Tot nog toe schijnt echter nog geen gevaar te dreigen.

Gedurende zijn bezoek aan Siam heeft de G. G. o. m. de prachtige irrigatiewerken, ontworpen door ir. Homan van der Heiden en reeds gedeeltelijk in gebruik gesteld, bezocht.

De Vaderlandsche Club beoogt de oprichting van een nationaal steuncomité tot verleening van werk, onderstand, woongelegenheid of transport, aan Nederlandsche onderdanen in Indië, die door de tegenwoordige malaise buiten hun schuld werkloos raakten. Overwogen wordt om de Nederlandsche jongelingschap te waarschuwen, voorloopig niet meer op de bonnefooi naar Indië te gaan.

Het Indo-Europeesch Verbond heeft te Bandoeng een driejarige handelshoogeschool opgericht.

Naar verluidt, zou de commissie Chadbourne Gutierrez den 28sten uit New-York in Europa aangekomen zijn en de onderhandelingen met de Vereenigde Indische Suikerproducenten (Visp) reeds Zaterdag d. a. v. ten kantore der Nederlandsche Handel-Maatschappij te Amsterdam een aanvang genomen hebben.

Die onderhandelingen zullen voor de Visp worden gevoerd door de heeren: dr. C. J. K. van Aalst, president, en A. A. Pauw, directeur der Nederlandsche Handel-Maatschappij, J. Brouwer en G. Vermey, directeuren der Nederlandsch-Indische Landbouw Maatschappij, E. Bennink, directeur der Handelsvereeniging Amsterdam, mr. A. W. Hartman, directeur van de Cultuur Maatschappijen Gesieken en Magoewo, Langsee en Petangaän, J. G. Wiebenga, directeur van het Administratiekantoor S. E. Ramondt & J. Dolleman, mr. W. G. F. Jongejan, voorzitter van den Bond van Eigenaren van Nederlandsch-Indische Suikerondernemingen en Ph. J. Priesman, secretaris der Visp, terwijl dr. H. C. Prinsen Geerligs als deskundig adviseur de vergadering zal bijwonen.

Het Djoengkaré-concern dat het geheele personeel voor de keuze stelde om een salarisvermindering van 25 procent te aanvaarden of ontslagen te worden, heeft den maatregel ongedaan gemaakt, mede door bemoeienis van den Suikerbond.

Met 15 tegen 7 stemmen heeft de gemeenteraad te Batavia een motie verworpen, ingediend door mr. Hadi, om uit te spreken dat de inheemschen aanspraak hebben op een ten minste gelijk aantal zetels als de beide andere groepen te zamen.

Een door den heer Slamat in den gemeenteraad van Semarang ingediende motie, eveneens bepleitende uitbreiding van het aantal inheemsche raadszetels, zal op 2 Januari behandeld worden.

De heer van Tijen is den 28sten j.l. te Batavia aangekomen op het vliegveld Tjililitan. Een welverdiende hulde voor zijn kranige prestatie werd hem door de enthousiaste menigte gebracht, die hem op haar schouders naar het clubhuis droeg. Den zelfden dag vloog hij door naar Bandoeng en werd daarbij geëscorteerd door een eere-escadrille van zeven militaire Havilands.

De heer Van Tijen heeft zich vol lof uitgelaten over de zeer hartelijke ontvangst op zijn heele

route, ook door de Engelschen. De atmosfeer in het Taurusgebergte was zeer koud. Hij vloog toen op 3600 M., terwijl het toestel ten hoogste 4000 M. kan halen. Van den Taurus af tot Victoria-Point had hij goed weer, doch vandaar tot Pakanbaroe slecht. Hij zal niet naar Holland terugvliegen, van Bandoeng zal het toestel naar Holland worden teruggezonden. Hij zelf blijft enkele maanden voor zaken in Indië en Australië.

Uit het antwoord der regeering op de schriftelijke vraag van het Volksraadslid Van Lonkhuyzen blijkt, dat indien de Eerste Kamer binnenkort zich mede met het ontwerp vereenigt en de Koninklijke goedkeuring tijdig verkregen wordt, de nieuwe overeenkomst op 12 Januari 1931 zou kunnen ingaan. De directie van de K. P. M. heeft zich echter eigener beweging nader bereid verklaard den datum van ingang tot 1 Januari 1931 te vervroegen.

Onder voorzitterschap van ir. Wouter Cool is te Batavia door afgevaardigden van departementen, landsdiensten, locale ressorte en groote bedrijven het „Instituut voor Administratieve Techniek" opgericht. Doel is het kweeken van belangstelling voor, het verzamelen, bestudeeren en verbreiden van kennis nopens organisatie, rationalisatie en mechanisatie van den administratieven arbeid. Geestelijke vader van dit idee is de heer ir. F. van Rij, chef der administratie van de N. I. S., die aangewezen werd als voorzitter van het hoofdbestuur; tot secretaris is benoemd de heer A. G. de Ceuninck van Capelle, van de N. I. S. te Semarang.

Op de jongste reis van de Baloeran is een dag voor Colombo door twee geneesheeren een zware, gevaarlijke galblaasoperatie verricht bij een dame, waartoe het schip twintig minuten is stilgelegd. De dame werd bij aankomst te Medan in het hospitaal aldaar opgenomen.

Opgeheven is de in 1922, ten aanzien van Raden Sontopranoto om politieke redenen gelaste interneering te Sragen (Soerakarta).

Z.Exc. Dr. H. Colijn heeft in arren moede het voorzitterschap der Economische Volkenbondsconferentie nedergelegd. Na het fiasco van de voorbereidende ontwapeningsconferentie uit zich in dit heengaan van dezen toegewijden, universeel als uitstekend erkenden leider, wel een hoogst ernstig symptoom, voor wie niet ziende blind wil blijven.

De G.-G. is Zaterdag j.l. van zijne reis naar Siam en Indo-China, teruggekeerd. Ter verwelkoming waren alle hooge autoriteiten aanwezig.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Drie Indische Feesten.

In de vorige week hebben te 's-Gravenhage drie Indische feestelijkheden plaats gehad, waaraan wij hier gaarne een korte nabetrachting willen wijden.

Zooals in „Het Koloniaal Weekblad" was aangekondigd, werd op Woensdagavond 26 November j.l. in het gebouw van het Zoölogisch Genootschap een Liefdadigheids-voorstelling gegeven, ten bate van het Weduwen- en Weezenfonds der Vereeniging: „Het Vaderland Getrouw", bestaande uit oud-Indische Militairen beneden den rang van officier. Helaas was de groote zaal niet half gevuld. Wellicht heeft het woord „liefdadigheid" een afschrikkenden invloed gehad op het Haagsche publiek, dat zoo dikwijls voor allerlei goede doeleinden moet offeren, maar in dit geval zou toch een betere opkomst getuigd moeten hebben, dat meerderen bereid zijn tot een daad van liefde en erkentelijkheid tegenover de kranige ouden van dagen, die het Vaderland in Indië zoo trouw gediend hebben, opdat zij een onbezorgden levensavond mogen hebben, ook met betrekking tot de door hen nagelaten weduwen en weezen. Na het openingswoord van den voorzitter, één dier dapperen, stond als 2e punt op het programma:

Levende Beelden, bestaande uit een lange rij van eerwaardige grijsaards, de borst met verschillende militaire ridderorden versierd. Bij alle aanwezigen moet toen wel de gedachte levendig zijn geworden: dezulken verdienen ons aller mededoogen!

Buitendien hebben de afwezigen de opvoering gemist van een paar aardige Indische één-acters van *Mia Aarwen*, welke onder de regie van Mevrouw *Aleida Roelofsen* uitnemend ten tooneele zijn gebracht: *„Koloniaal"*, door mej. *Truus Radersma* en den heer *Jan Mulder*, vlot gespeeld, gaf volgens deskundigen, treffend juist weer, hoe een lief Indisch soldatenkind op naïeve wijze, in staat kan zijn haar vader van het ellendige borellen af te brengen.

Ook het tweede stukje: *„Orchideetje"*, waarin dezelfde knappe speelster een wat oudere meisjesrol vertolkte, vond veel bijval. De schrijfster, die als

geknipt is voor de Indische vrouwenrollen, speelde hierin zelve mede, waardig bijgestaan door de heeren *Jan Mulder* en *Bram Thomas,* die het komische genre vertegenwoordigden.

Verder droeg nog de heer *Willem Niestadt* het gedicht: *„Holland in de Rimboe"* van *H. van Wermeskerken,* voor, afgewisseld door de muziek der bekende „Haagsche Krontjongers", terwijl gedurende de pauze, onder *Boeatan's* zorgen, gelegenheid was tot het gebruiken van allerlei Indische versnaperingen, welke als altijd in goede aarde vielen.

Het was een gemoedelijke, recht-gezellige avond!

Van harte hopen wij, dat het opwekkend woord van een der oudgedienden: „om begunstigers hunner vereeniging te worden", bij velen ingang moge vinden. Het adres van den penningmeester is:

de heer *P. Schouten, Van Ostadestraat 572, 's-Gravenhage.*

H.M. de Koningin-Moeder heeft het goede voorbeeld gegeven door het schenken van een ruime gift voor het Fonds.

***

Den volgenden avond had het tweede Indische feest plaats, dat een gansch ander karakter droeg:

Een Liefdadigheids-soirée in het Gebouw van K. en W., voor den verkoop der loten van het Zuid-Minahassa-Comité.

„Het Vaderland" van 28 Nov. schreef daarover o.m.:

> „Men had zich van de medewerking van de Italiaansche Opera verzekerd, die voor dezen avond een welgekozen programma had samengesteld: Rossini's opéra comique: *Il Barbiere di Siviglia,* voorafgegaan door het ballet *Cupidon* van Mozart.
>
> „H. M. de Koningin-Moeder, vergezeld door eenige dames van haar gevolg, en Z. K. H. Prins Hendrik met zijn adjudant luit. ter zee J. W. Termijtelen, vereerden deze voorstelling met hun tegenwoordigheid.
>
> „De geheele avond had een zeer voornaam cachet en de volle zaal van het Gebouw gaf een keur van schitterende toiletten te bewonderen.
>
> „In den foyer, die door Boeatan passend was versierd, bracht Lidadihé tijdens de pauze muziek ten gehoore. Een groot aantal welverzorgde bufletten, waarbij Indische van Boeatan, stelde de bezoekers in de gelegenheid op aangename wijze gelden voor het goede doel — de bouw van een centraal ziekenhuis in de Minahassa — te offeren. Lieftallige jongedames brachten ververschingen af en aan, terwijl Boeatan door Indische meisjes, in keurige Javaansch en Menangkabausch nationaal costuum, Indische lekkernijen deed rondbrengen.
>
> „Ten zeerste droeg de verzorgde voorstelling der Italianen bij tot het succes. Solisten, orkest en koor waren op hun best en het ballet gaf in kleurige costuums een bonte afwisseling van dans te genieten."

De financieele uitkomsten zullen wel bevredigend geweest zijn, zoodat de uitloting binnenkort zal kunnen geschieden.

***

Maar het mooiste der drie bovenbedoelde Indische feesten zal voor velen toch wel geweest zijn: dat van j.l. Zaterdagmiddag, toen in het gebouw van *Scala,* de prachtige *Balifilm van André Roosevelt* vertoond werd, waarvan wij onze lezers reeds eerder op de hoogte hebben gebracht, dank zij de berichten daaromtrent van den Amerikaanschen correspondent van „Het Vaderland". L. W., filmrecensent van dit blad schreef dan ook in de j.l. Zondagochtend-editie, vol opgetogenheid o.m.:

> „De film van Roosevelt, getiteld: *„Kris"* is een openbaring van schoonheid. Zij biedt ons een eiland, waarvan we — zoo in de verte — wel wàt afweten, maar waarvan we de intense schoonheid niet bevroedden. Een wondereiland, nu het voor ons oprijst in levende beelden, in zuiver inlandsche omgeving, in een dramatisch verhaal van zuiver Indischen geest.
>
> „Het waren geen ijdele woorden, toen Roosevelt zei: dat hij het vertrouwen van de bevolking had weten te verwerven!" Zonder dat zou hij nimmer zulk een sterk leven en zuiver spel uit de Balineezen hebben weten te krijgen. Magnifieke menschentypen zet hij ons voor en zij spelen precies even goed als de „sterren", die het monopolie heeten te hebben, alleen zonder de ijdele zelfingenomenheid van velen dezer professionals.
>
> „Roosevelt (en zijn medewerker en schoonzoon Armand Denis) hadden den loop van het verhaal wel wat meer tempo kunnen geven; hij komt wat moeilijk ter zake, maar anderzijds: welk een gift biedt hij ons land met dit sprookje, neen, deze werkelijkheid over Bali! Het is een genot, haar in dank te aanvaarden.
>
> „Gracie en zuiverheid kenmerken deze film en wij kunnen zéér verheugd zijn, dat zij naar ons toegekomen is. Ieder bioscooptheater zal haar gaarne moeten draaien.
>
> „Welk een voorrecht ook, te kunnen filmen in een land, waar de zon zóó hel schijnt, dat nergens lampen noodig zijn en alles maar gemaakt kan worden!
>
> „Het is een eereplicht jegens André Roosevelt warmen dank te uiten voor dit filmwerk, dat hij ons in persoon is komen brengen!"

Dit laatste beamen wij ten volle, te meer, waar Roosevelt bij zijn inleidend woord zoo geheel naar ons hart sprak, toen hij met liefdevollen aandrang ons, Nederlanders, waarschuwde om Bali niet langer prijs te geven aan de moderne nivelleering, waardoor alle waardevolle karaktertrekken verloren gaan.

Natuurlijk rust deze schoone taak grootendeels op de schouders der Nederl.-Indische Regeering. Maar daar, zooals het spreekwoord zegt, „ieder land de Regeering heeft, die het verdient", zoo is 't thans de plicht van iederen Nederlander, die 't gewicht er van voelt, om de publieke opinie in deze richting te helpen bewerken, opdat zoo spoedig mogelijk tot beschermende daden kan worden overgegaan, want niet alleen voor Bali, maar voor geheel Nederlandsch-Indië, bestaat immers het groote gevaar: dat door gebrek aan wederzijdsche waardeering van elkaars hoogste cultuur-waarden, de minder goede eigenschappen bij beiden de overhand zullen krijgen.

Laat ons, Westerlingen, aan Indië alleen het beste en het mooiste brengen van wat wij geven kunnen en medegenietend van het schoone van daar, door onze volle waardeering en aanmoediging, trachten het, ook voor henzelve, te behouden en verder te ontwikkelen, hetgeen toch geschieden kan, zonder eenige dwang of vrijheidsberooving.

Ook de filmcriticus van het „Alg. Handelsblad" roemt zeer het werk van den heer Roosevelt en komt tot dezelfde conclusie, waar hij o.m. schrijft:

> „De bekoring, die van dit schoone land en meer nog van dit prachtige volk uit gaat, is wel door geen ander exotisch milieu te evenaren.
>
> „Of een film als deze nu wel de beste manier is om land en volk te leeren kennen, durf ik niet beoordeelen. In elk geval is het een der vele manieren en wij mogen den heer Roosevelt dankbaar zijn voor zijn werk. Zelfs al zou de romantische geschiedenis, die hier wordt gespeeld — althans in dezen ietwat melodramatischen vorm — meer Amerikaansch dan Oostersch zijn (dat is dikwijls maar een kwestie van kleine, doch beslissende, nuances), dan nog, leert dit werk ons Bali en zijn bewoners meer liefhebben. En niet alleen, zooals het meeste foto- en filmmateriaal, dat wij er tot nu toe van te zien kregen, om de prachtige oude bouwkunst, het landschap en de onvergelijkelijke lichaamsschoonheid, maar ook om een kant van dit leven, dien wij nog niet kenden: het zeldzaam sterke vermogen dezer Oosterlingen om ontroeringen uit te drukken, de primitieve, maar daarom juist zoo zuivere en indrukwekkende gelaatsexpressie.
>
> „Deze mannen en vrouwen weten liefde, angst, hartstocht, sluwheid, woede, vertwijfeling, vroomheid, de geheele *scale* der eenvoudige, algemeen menschelijke aandoeningen weer te geven in houding, simpel gebaar en gelaatsexpressie op een wijze, die misschien alleen door de kunst der Japansche acteurs wordt geëvenaard.
>
> „Men weet, terwijl de film naar het slot toe steeds beter wordt, op den duur niet meer of dit nog natuur is, of al een prachtige, ongecultiveerde kunst? Men heeft dikwijls gezegd: Kinderen zijn de beste filmacteurs! En deze Oosterlingen zijn groote kinderen[1]), onnavolgbare filmacteurs.
>
> „Wij hopen, dat de heer Roosevelt niet vertrekken zal zonder een copy van zijn film achter te laten, opdat nog velen er van zullen kunnen genieten."

En... opdat deze „genietenden" dan ook, met de kracht der liefderijke overtuiging mee zullen doen om het door den heer Roosevelt beoogde doel, zooals hij zeide: „het behoud en de cultiveering van Bali's hoogste waarden" te helpen bevorderen.

[1]) Die thans zijn toevertrouwd aan de wakende zorgen der Nederl.-Indische regeering, op wie dus een groote verantwoordelijkheid rust. Red.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Het toekomstig economisch leven.

Men hoort tegenwoordig in alle landen zeggen, dat het tijdperk van den enormen economischen vooruitgang, die karakteristiek was voor de 19de eeuw, voorbij is en dat een afneming van welvaart in de periode, die voor ons ligt, waarschijnlijker is dan een toeneming daarvan. Naar het oordeel van *prof. J. M. Keynes* (*Deli Crt.* 29/10) is deze opvatting echter een onjuiste interpretatie van wat er momenteel in de wereld gebeurt. Wij gaan z. i. gebukt onder de toenemende moeiten van buitengewoon snelle veranderingen. De technische efficiency heeft zich sneller ontwikkeld dan overeenkwam met het probleem van de werkverschaffing; de verbetering van den levensstandaard heeft iets te snel plaats gehad; het systeem van het moderne wereldbank- en geldwezen heeft belet, dat de rente even snel daalde als de omstandigheden dat wenschelijk maakten. Van 2000 jaar v. Chr. tot aan het begin van de 18de eeuw is de levensstandaard van den gemiddelden mensch, levende in de beschaafde wereldcentra, niet buitengewoon veranderd. Er waren wel fluctuaties te constateeren, maar men zag geen geleidelijke, onweerstaanbare verandering in stijgende lijn. Tusschen de voorhistorische tijden en betrekkelijk moderne perioden werden geen belangrijke technische uitvindingen gedaan. De moderne tijd werd geopend met een *kapitaalsaccumulatie;* van de 16de eeuw af tot heden bleef de macht van de kapitaalsaccumulatie door samengestelden interest haar werking uitoefenen. Vanaf de 16de eeuw en in versnelde mate vanaf de 18de, begon de groote aera van wetenschap en technische uitvindingen, die sinds het begin der 19de eeuw zich ten volle heeft geopenbaard. Ondanks een enorme toeneming in de bevolking der wereld, die van huizen en productiemiddelen voorzien moest worden, is de gemiddelde levensstandaard in Europa en de Ver. Staten gestegen met het viervoudige; het kapitaal is toegenomen op een manier, die meer dan honderd maal in omvang overtreft wat welk vorig tijdperk ook had doen zien. Van nu af aan behoeven wij niet zulk een snelle *bevolkingstoeneming* meer te wachten. Wanneer het kapitaal met 2 pCt. per jaar stijgt, zullen de kapitaalsgoederen (huizen, vervoermiddelen, enz.) verdubbeld zijn in 20 jaar, en 7½ maal vergroot zijn binnen een eeuw. De technische vooruitgang in bedrijfs- en verkeerswezen heeft in de laatste tien jaren veel sneller voortgang gehad dan in welke periode ook maar. Wij staan denkelijk aan den voor-avond van een vooruitgang in de *efficiency* van de voedselvoorziening, die even groot is als die, welke reeds plaats gehad heeft in nijverheid en verkeerswezen. In de komende periode zijn wij in staat het landbouw-, mijn- en fabrieksbedrijf te verrichten met een vierde deel van de menschelijke inspanning, die daartoe tot voorheen benoodigd was. Voor het oogenblik veroorzaakt deze snelheid van verandering ons echter ongemak; zij plaatst ons voor problemen, welker oplossing moeilijk is, o.a. *de technische werkloosheid.* Maar deze fase is slechts van tijdelijken aard; de menschheid is bezig het economisch probleem op den langen duur op te lossen. *De levensstandaard* zal *in vooruitgaande landen* over een eeuw tusschen de vier en acht maal zoo hoog zijn als tegenwoordig. De menschen zullen, in economische beteekenis genomen, over 100 jaar in achtmaal gunstiger toestand kunnen verkeeren dan tegenwoordig. Er zijn behoeften, die *absoluut* zijn, in dien zin, dat wij ze voelen, wat ook de toestand moge zijn, waarin onze medemenschen verkeeren, en zulke behoeften, die *relatief* zijn, in dien zin, dat haar bevrediging ons een gevoel van superioriteit boven onze medemenschen geeft. Deze laatste zijn niet te bevredigen, maar bij de absolute behoeften kan een punt worden bereikt — misschien spoediger dan wij allen ons wel bewust zijn — waarop een verzadigingstoestand intreedt en wij er de voorkeur aan geven onze verdere krachten te besteden aan niet-economische doeleinden.

Een centraal statistisch bureau voor de Indische producten.

Het *Soer. Hbl.* (25/10, 3de bl. „Soer. Weekoverzicht") kan aan de geheele Chadbourne-beweging (o.a. betr. suiker-restrictiemaatregelen) geen touw vast knoopen. De geheele klucht heeft — volgens het blad — tenminste dit goede resultaat gehad, dat het Java in de gelegenheid heeft gesteld een flink kwantum *suiker* af te zetten, hetgeen onder andere omstandigheden waarschijnlijk niet het geval zou geweest zijn; er is in de statistische positie van suiker niets veranderd. Thans overweegt men het zooveelste plan om den prijs van *tin* te verbeteren, welke gedaald is tot het ongekend lage peil van 115 £. Dat steeds lanceeren van nieuwe plannen heeft het gevolg, dat er tijdelijk een beetje levendigheid op de markt komt. Nuttig en aanbevelenswaard zou zijn *een centraal statistisch bureau* voor suiker, rubber of voor welk ander artikel ook, waar in een centraal punt alle gegevens omtrent de betrokken cultuur onpartijdig en zaakkundig zouden worden verwerkt. De toestanden over de geheele wereld zijn in den tijd van ongeveer een jaar geheel veranderd, omdat deze reeds langen tijd voos waren.

Bij betere voorlichting ware zulk een snelle ommekeer niet mogelijk geweest, wijl men zich geleidelijk had kunnen aanpassen aan de veranderde toestanden.

Wij vestigen de aandacht op het *Soer. Hbl.* (21/10 „De détailprijzen" en „Handel"; 22/10 „Handel en Financiën en „Jute") en *De Loc.* (25/10, blz. 32 „Salaris, positie en prijzen in depressie-tijd").

Gedwongen arbeid.

De heer *Haga*, die kort geleden als technisch adviseur van de Nederlandsche delegatie te *Genève* de internationale arbeidsconferentie over den gedwongen arbeid bijwoonde, heeft over dit onderwerp een lezing te Batavia gehouden (*Soer. Hbl.* 20/10, 2de bl.). De internationale arbeids-organisatie is *z. i.* niet ingesteld voor de behandeling van koloniale arbeidsvraagstukken. De opzet was uitsluitend voor de beoordeeling en behandeling van Westersche arbeidsproblemen, zooals ook uit de samenstelling der delegaties blijkt. Er bestaat alle aanleiding om te streven naar verbetering. *Genève is het wereldgeweten* en dat geweten zal ook behoorlijk moeten werken op koloniaal arbeidsgebied. Het is onze plicht om daaraan mee te werken. De organisatie zal hare bemoeiingen op koloniaal arbeidsgebied steeds meer uitbreiden; zij kan dien arbeid niet overlaten aan den Volkenbond zelf. Iedere regeering heeft behoefte aan een stimulans op koloniaal gebied, om het goede te doen. Die stimulans wordt gegeven door de Int. arbeids-organisatie: deze is de eenige supernationale organisatie, die er is. Verbetering kan verkregen worden door wijziging van den inhoud der conventie, van de procedure, van het van kracht worden en van de toepassing. Westersche arbeidsvraagstukken zullen nog lang hoofdzaak blijven voor de Internationale organisatie en dus ook de huidige wijze van samenstelling der delegaties. Spr. achtte het in dit verband noodig om *afzonderlijke arbeidsconferenties voor de koloniën* te houden *met aanwijzing van afgevaardigden*, die daarvan op de hoogte zijn, b.v. door benoeming van deze uit de belanghebbende groepen in de koloniën, o.a. door de Nederlandsche regeering op voordracht van den Volksraad. Voorts achtte spr. ook voorbereidende koloniale conferenties noodig met afgevaardigden van werkgevers en werknemers uit de koloniale landen. Worden deze het eens, dan kan het resultaat worden voorgelegd aan de plenaire vergadering. Dan moet het van kracht worden van koloniale conventies afhankelijk worden gesteld van de goedkeuring van twee koloniale mogendheden. Hierdoor voorkomt men, dat eenige conventie van kracht wordt, die door geen enkele koloniale mogendheid kan worden aanvaard, hetgeen immers een mislukking beteekent. Ten slotte zullen de leden van de conferentie een grooter verantwoordelijkheid moeten ontwikkelen ten aanzien van de belangen van de geheele wereld, internationaal genomen. Een beoordeeling van de geschiktheid der internationale organisatie voor de behandeling van koloniale vraagstukken is thans nog niet mogelijk, concludeerde spr.

Onderwerpen over „Cultures" bevatten: *De Loc.* (21/10, blz. 17 „Suikerzaken"; 23/10, blz. 4 „Het 11de Landbouwcongres"), de *Deli Crt.* (28/10 „Het rubbervraagstuk in Deli" en „Het rubberprobleem"; 30/10 „De positie der rubbercultuurondernemingen op Sumatra"; 1/11 „De Zusama over de *P. S.*") en de *Java-Bode* (28/10 „Afbrekende opbouwers").

De „Deterdingers".

Na aankomst te Semarang van de vijfde groep Nederlandsche leeraren, door de Ver. „Jan Pietersz. Coen" uitgezonden om een studiereis door Indië te maken, had „De Loc." (*Deli Crt.* 28/10) een onderhoud met den leider, *drs. N. G. Schrijver*, rector van het Lyceum te Rotterdam. Deze reizen zijn — volgens den heer S. — bedoeld als studie-reizen; door ieder der deelnemers wordt een verslag ingeleverd. De excursisten zien heel veel van Indië, meer misschien dan personen die hier dertig jaar en langer zitten, maar alles in de breedte en niet in de diepte zien. Zij spreken in hoofdzaak alleen die personen die min of meer geslaagd zijn; overal worden zij ontvangen door de administrateurs en de bedrijfsleiders. Het doel van deze reizen moet men meer ideëel zien: Vermeerdering van de kennis omtrent Indië in Nederland en verheldering van het inzicht in Indische toestanden en in de beteekenis van Indië voor Holland. Subsidiair hoopt men dan, dat zich in het algemeen meer werkkrachten voor Indië beschikbaar zullen stellen. Ten slotte echter gaat het niet om de kwantiteit, maar om de kwaliteit! In Indië draagt alles meer een persoonlijk cachet, terwijl in Holland alles meer volgens anciënniteit gaat. Betrekkelijk jonge personen bezetten in Indië verantwoordelijke posten. Het afzetgebied in Indië is voor Hollandsche jongelui nog altijd vrij groot, maar vooral gestudeerden, academisch gevormden, schijnen lastig te werven te zijn. De proefstations werken veel met

Russen, Zwitsers en Duitschers; mannelijke biologen bijv. kunnen zij haast niet krijgen. Vrouwelijke hebben zij liever niet, want die trouwen, en dan zijn zij verloren voor het proefstation. In Nederland is de laatste jaren de algemeene tendenz om minder naar buiten te trekken. Uit families, waarvan nooit iemand naar Indië is geweest, gaat men heel moeilijk weg. Naarmate in Holland de promotiekansen minder worden, neemt de zucht om eruit te trekken af! Reeds voor vijf jaren zag men in het buitenland in de meest afgelegen hoeken Nederlanders, en zeer vaak in leidende functies, maar het bleken allen mannen van de oude garde te zijn. Doordat tal van leeraren thans Indië door persoonlijk bezoek leeren kennen, zullen zij voortaan wellicht beter de bezwaren, welke jongelui hebben om naar Indië te gaan, kunnen ontzenuwen. Vroeger wisten zij, wanneer bij beroepskeuze hun advies werd ingewonnen, ook niet, welke mogelijkheden in Ned.-Indië lagen. Er wordt in Indië hard gewerkt, maar in Holland ook. Het verschil schuilt meer hierin, dat men in Holland in de lage regionen lang zoo hard niet werkt als in de hoogere. Hoe hooger men stijgt op de ladder in Holland, hoe harder men moet werken; in Indië gaat het vrijwel omgekeerd. De groote lichamen in Holland verambtenaren eenigszins; dit is in Indië veel minder.

Het *Soer. Hbl.* (23/10, 4de bl. „Het Moederland van week tot week") schetst de beteekenis van de Technische Hoogeschool te Delft. Delft beheerscht mede onze welvaart en door zijn staf van ingenieurs over de geheele wereld verspreid, groeit Neerland's naam als technisch centrum steeds meer aan beteekenis uit.

Teekenen voor Indië.

In *De Loc.* (23/10, blz. 3) vertelt een medewerker te Amsterdam over *het dienst nemen in Holland als soldaat voor Indië.* Hem werd door een drietal jongemannen op straat om werk gevraagd, waardoor bij hem de gedachte opkwam: Waarom teekenen zij niet voor de Oost? Desnoods voor drie jaar tegen een premie van *f* 200. Al dien tijd hebben zij zich geen zorg te maken over voeding en kleeding, en tegen den tijd, dat die paar jaren om zijn, is de malaise misschien ook voorbij. Bovendien zien zij heel wat van de wereld. Eens in de maand wordt in 20 Nederlandsche bladen een advertentie geplaatst, waarin de voornaamste bepalingen omtrent dienstneming zijn vermeld, zoomede het advies zich om verdere inlichtingen te wenden tot den Commandant der Koloniale Reserve te Nijmegen. Behalve de gelegenheid tot gewone dienstneming als soldaat voor de verschillende wapens, kent de Koloniale Reserve ook het instituut van aanbevolen militairen. In 1927 werden aangenomen: 1050 personen; in 1928: 710, in 1929: 455. Elk jaar melden zich 2000 à 3000 personen aan, van wie minstens de helft wegens physieke ongeschiktheid wordt afgekeurd. De nieuwe kazerne der Koloniale Reserve werd in 1910 gebouwd. De sfeer waarin de jonge Indische soldaten te Nijmegen verkeeren, is een heel andere dan die der vroegere slokjes-bazen, met al den aankleve van dien, in het oude Harderwijk. Zij hebben een nette uniform en door de scherpe schifting bij toelating tot dienstneming, worden minder gewenschte elementen geweerd; bovendien zijn ook in Indië de toestanden zeer te hunnen gunste veranderd.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

Wegens ongesteldheid van onzen medewerker verschijnt deze rubriek heden niet.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's-Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor N.-I.

van 18 Oct. no. 16: Collectieve bezuinigingsmaatregelen, door E. von Zboray (voordracht voor den „Kring Bantam" op 11 Oct.) — Een vijf-en-twintigjarig jubileum (van H. C. Fitz Verploegh op 15 Oct op de kinaonderneming „Pasir-Malang") — Een nieuw middel tot kostprijsverlaging in de rubbercultuur, door dr. W. L. Wolff (te verkrijgen langs twee wegen: den weg der bezuiniging en het gebruik der bijproducten). — Sterftecijfers en doodsoorzaken der contractarbeiders ter Oostkust van Sumatra (door B. M. van Driel in het Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde).

De Christelijke Onderwijzer

No. 24 van 26 Nov.: Over het onderwijs in Suriname III, door C. (van de thans bestaande bijzondere scholen heeft de zending der Ev. Broedergemeente het uitgebreidste schoolwerk. Uit den moeizamen arbeid van deze werkelijk niet benijdenswaardige zendelingen uit Herrnhut in de donkere dagen van slavernij in Suriname, is het onderwijs langzaam gegroeid, tegen vele verdrukkingen in en is thans geworden een pronkjuweel van Nederlands twaalfde provincie, dat — helaas — door de economische zwakte van dit gebiedsdeel dreigt besmeurd te worden.)

Economische-Statistische Berichten

van 26 Nov. 778: Onze handel op Ned.-Indië, door Th. L. (besproken wordt de brochure uitgegeven door de Afd. Handel en Nijverheid ter gelegenheid van de opening van een demonstratie in het jaarbeursgebouw te Utrecht, door de commissie tot bevordering van de Ned. uitvoer naar N. I. De schrijver zou daaraan nog willen toevoegen: 1. Concurrentie in N.I. is zeer scherp, daar verschillende landen het belang inzien om zich een vasten afzet in dit groeiende land te verzekeren; 2. De reclame is er even onmisbaar als elders op de wereldmarkt, zoodat ook hier vaak de overwinning is aan hem, die de cost voor de baet laat uitgaan (Duitsch bier) etc.; 3. Er zijn verschillende artikelen die waarschijnlijk binnen afzienbaren tijd snel in verbruik zullen toenemen en dus speciale belangstelling verdienen (schoenen, etc.)

De Hollandsche Revue

van 15 Nov. no. 22: Was het vorige nummer een Zuid-Afrikanummer, dat blijkbaar zoozeer in den smaak is gevallen, dat de oplage is uitverkocht, dit nummer zou men grootendeels een Indo-China-Polennummer kunnen noemen. De gezanten van Frankrijk en Polen schreven een inleiding. Aanleiding is het bezoek van den G.-G. De Graeff aan Indo-China. Hebben wij tevoren eens een Indiënummer van dit tijdschrift gehad, een Surinamee- en Curaçaonummer zou thans aan de beurt kunnen komen.

De Indische Mercuur

No 48 van 26 Nov.: Hollandsche vruchten naar Indië, door ir. W. Spoon (het moederland maakt bij den invoer van Westersch fruit in N.-I. slechts een pover figuur. Eensdeels door de betrekkelijk kleine koelruimte, die wekelijks beschikbaar is, maar daarnaast is de kwaliteit van Hollandsch exportfruit voor verbetering vatbaar. Dat geldt in het bijzonder voor appelen. De druiven maken een betere kans.)

Indisch Militair Tijdschrift

No. 10: Manoeuvre-ervaringen bij het gebruik van vliegtuigen, door C. C. Kupfer. — Het kampioenschap dienstrijpaarden (naar aanleiding van den wedstrijd 23—26 Juni te Bandoeng).

De Indische Post

van 1 Nov. no. 44: Dirk van Hogendorp, door Henry A. Th. Lesturgeon (zijn levensloop in Indië. De denkbeelden ontwikkeld in zijn memorie van 1792 hebben den grondslag gevormd van onze latere koloniale staatkunde.)

De Indische Verlofganger

No. 16 van 21 Nov.: Solosche Baronnen, door S. Kalff (dat zijn de Dezentje's, de landheer Stavers) — Adelborsten naar den wal in Batavia 'n 70 jaar geleden, in 1858, A. Weruméus Buning (ontleend aan het particulier journaal van een adelborst. Op rijm.)

De Kern

Een nieuw maandblad van practischen vorm en met belangrijken inhoud. Een keur van 30 der belangrijkste artikelen uit tijdschriften van alle beschaafde landen der wereld. Verschenen is het Januarinummer 1931 bij de uitgevers Holkema en Warendorf. Wij treffen daarin aan: Een Franschman op Sumatra, door Edouard de Keyser in „Le Monde Nouveau", getuigende van groote waardeering van den Nederlandschen arbeid en gloeiende van geestdrift en bewondering voor dat schoone land. De prijs van het tijdschrift is f 6.50 (Indië f 7.— p. j.)

Mensch en Maatschappij

Novemberaflevering: Overspel in den Indischen archipel, door I. P. Kleiweg de Zwaan (slot).

Nederland vereenigd met de buitenlandsche Post

No. 128 van 28 Nov.: Zestig Millioen, door dr. A. R. Zimmerman (ontleend aan de Telegraaf) Het artikel eindigt met deze behartenswaardige woorden:

„Zullen wij in dit verband nog veel zeggen over de leuzen, welke verzwakking van het Nederlandsche gezag, ja losscheuring daarvan beoogen? Gelooft iemand, dat deze zestig millioen menschen bestaan kunnen?

Alleen door een sterke Regeering, die veiligheid en vrede, orde en hygiëne handhaafde, is het mogelijk geweest, de ontwikkeling te bereiken, welke de volkstelling heeft geconstateerd. Treden in de plaats daarvan onkunde en gemis aan ervaring, Aziatische gezagmisbruiking, afschrikking van het kapitaal, onderlinge tweedracht en geweldpleging, dan zal dit trotsch gebouw, dat in vier eeuwen van Nederlandsch bewind werd opgericht, in korten tijd een puinhoop zijn. Waar bloei en welvaart heerschen, zal verval om zich grijpen, en de chaos zal de plaats innemen eener welgeordende gemeenschap.

De reusachtige talrijkheid der bevolking, die aan onze zorgen is toevertrouwd, moet Nederland doordringen van het besef dat het niet het recht heeft zich terug te trekken, niet het recht twijfel te wekken aan zijn wil tot blijven, niet het recht los te laten wat eeuwen van goed bestuur, arbeid en ondernemingsgeest hebben gewrocht."

Nieuwe Rotterdamsche Courant

van 22 November: Av. C.: La Guaira naar Caracas (Venezuela), door P. Verhoog.

De Planter

van 31 Oct. no. 469: De Balata, door een correspondent in Suriname. De schrijver vertelt van de ontdekking van de balata door den ontvanger A. Wildeboer in 1856. Verzuimd wordt te vermelden, dat deze geschiedenis indertijd uitvoerig is medegedeeld door Fred. Oudschans Dentz in het werk: De balata-industrie in Suriname, die daarvoor de Surinaamsche archieven onderzocht en de geheel vergeten geschiedenis aan de vergetelheid ontrukte. Dit werk werd uitgegeven ter gelegenheid van de rubbertentoonstelling te Londen in 1908. Aan dit werk is gevoegd een hoofdstuk van E. K. Plasschaert en een van dr. J. Sack. Als vervolg daarop schreef Oudschans Dentz een supplement, uitgegeven door de commissie ter deelneming van Suriname aan de 2de International Rubber and allied Trades Exhibition te Londen, 1911. De eer der ontdekking werd Wildeboer afhandig gemaakt door den geneesheer Muller te Paramaribo, naar wien prof. Blume de plant Sapota Mulleri, Bl. noemde).

De Rijkseenheid

No. 9 van 26 November: Spraakverwarring over „Gelijkstelling" (van de Chineesche bevolkingsgroep). — Intrekking van een Koninklijk Besluit door den Gouverneur Generaal (n.l. het K. B. van 28 April 1894 no. 32 Ind. Stbl. no. 143, „regelende het militair onderwijs in N.-I., zooals dit sedert herhaaldelijk is gewijzigd en aangevuld", door een gewoon besluit van den G.-G.) — De raswaan, kern van het rassenprobleem, een factor van allerhoogste beteekenis in de hedendaagsche koloniale staatkunde door C. M. Hamaker (deze raswaan, belangrijker dan alle andere vraagstukken tezamen beheerscht thans de geheele koloniale staatkunde en moet lijn en richting geven aan alle daden van wijs staatsmansbeleid der Westersche regeerders en machthebbenden in de gekleurde werelddeelen.)

De Stuw

van 15 Oct. no. 15: Verkrijging van Inlandsch bezitsrecht op grond door Indo-Europeanen, door Ch. O. van der Plas. — Onderwijsherordening — Intensiveering van den Inheemschen landbouw als middel tot verhooging der Volkswelvaart, door Van der Ploeg. — Bezuiniging en Ambtenaarssalrissen, door Ch. O .van der Plas.

Spoor- en Tramwegen

van 22 Nov. no. 11: Java's krachtigste Berglijn-Locomotief, door ir. P. de Gruyter. — De bovenbouwmontage van het Viaduct in de nieuwe Normaalspoorwegverbinding Solo—Djocja nabij Magoewo, door ir. T. A. M. Koster. — De Autodiensten der S.S. in Ned.-Indië. — Over het Traceeren van Indische Spoorwegen, door ir. R. M. Weitzenböck. — De Blang-Mé Brug in Atjeh, door ir. P. F. Binkhorst. — Vervoer van Australische paarden op Java.

Het Vaderland

van 22 November A.v. D.: Waardeering van West-Indische aangelegenheden in Nederland (de schrijver bepleit het zitting nemen in het parlement van vertegenwoordigers, zonder stemrecht, die aan het debat deel kunnen nemen, zoodra aangelegenheden worden behandeld, de belangen rakende van de overzeesche gebieden, evenals dat geschiedt voor de Philippijnen, Porto Rico en Hawaii, en zegt:

„Suriname en Curaçao zouden er in zeker opzicht beter aan toe zijn, wanneer ons West-Indisch staatsrecht eveneens dergelijke gedeputeerden kende, misschien zelfs zou men daarmede verder komen dan met de tegenwoordige heele, of halve plaatselijke autonomie, welke toch eigenlijk meer schijn is dan werkelijkheid. Voortdurend contact der vertrouwensmannen met Regeering, Volksvertegenwoordiging en Pers zou alsvast een remedie zijn tegen het postvatten en voortleven van vooroordeel en misverstand en ten goede komen aan een juiste waardeering onzer beide Amerikaansche gebieden.")

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Sint Melania-blad, December: Misgewaden

in „Javaansche stijl". — Opening Melaniameisjes-vervolgschool te Solo.

Het Zendingsblad van de Ger. Kerken in Nederland. November: Wonosobo (de overdracht van de verzorging van het zendingsterrein Wonosobo door de kerk van Delft en de kerk van Zuid-Holland aan de kerk van Heeg en de met haar samenwerkende kerken van Friesland, heeft thans haar beslag gekregen). — De opening van het nieuwe ziekenhuis op Soemba (op 28 April). — Een honderdjarige (Kaiman met toto.)

Kruistriomf. December:: De Wajangkunst op Java, III, door Sch.

BOEKENSCHOUW.

Leesboek over gezondheidsleer voor de Indische scholen, door Th. J. A. Hilgers en F. H. N. Bloemink, 4de druk, Van Goor Zonen's Uitg. mij. f 0.90.

Een kind van Java, door D. C. Visschers, 3de druk. Gebr. Kluitman. f 1.60 (2.50).

De Inlandsche kunstnijverheid in Ned.-Indië, door J. E. Jasper en Mas Pirngadie. Mouten & Co. (de bewerking van niet-edele metalen (koperbewerking en pamor smeedkunst). f 20.—.

Overzicht der Metereologische waarnemingen, verricht op de Metereologische stations in Ned. W.-Indië in het jaar 1929. Alg. Landsdrukkerij. f 0.20.

*Algemeen verslag van het onderwijs in Ned.-*Indië. Landsdrukkerij Weltevreden. f 5.—.

Bij de N.V. D. Tjeenk Willink en Zoon te Haarlem zag het licht: „Over den invloed van het westerse grootbedrijf op de inheemse samenleving in Nederlands-Indië", door prof. G. Gonggrijp. Prijs f 0.75. Men vindt hierin de rede opgenomen, uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van buitengewoon hoogleeraar in de koloniale economie aan de universiteit van Amsterdam op 24 Nov. j.l.

Bij J. T. Swartsenburg te Zeist verscheen een lijvig werk „Borneo", het land der Koppensnellers", door Eric Mjöberg. Met autorisatie uit het Zweedsch vertaald door J. C. Cornelis en met een voorrede van L. van Vuuren, prof. aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, geïllustreerd met 2 kaarten 2 gekleurde platen, 50 volbladplaten en ruim 200 figuren in den tekst. De prijs is ing. f 6.90, fraai geb. f 8.25.

Borneo, hoewel het grootste der vier groote eilanden van Nederlandsch-Indië, is toch het eiland, waar de beschaving het minste haar invloed heeft doen gelden. Een uitbarsting van de vreeselijke vulkanen heeft daar nooit in die mate plaats gegrepen als b.v. op de parel van onze overzeesche bezittingen, Java. Er zijn daar dan ook nog veel ongerepte oerwouden en onbebouwde landstreken, slechts dun bevolkt door wilde volksstammen, de gevreesde koppensnellers. Wel brachten Chineesche kolonisten hier reeds vele eeuwen geleden hun sterk ontwikkelde kultuur over naar de dichtstbijzijnde kusten, maar in den loop der eeuwen wisselden de bezitters van deze kleine kunstzinnige staatjes, als Broenei en het kleine Serawak. Dit laatste werd in 1842 door een ondernemenden Engelschman gereorganiseerd en eindelijs in erfbezit genomen. Helaas kwam het mooie land onder de tuchtlooze regeering van zwakke nakomelingen en Europeesche indringers, die op avontuur uit waren. Over het leven en de gevoelens der bewoners van den eigenaardigen tropenstaat geeft de Zweedsche schrijver een zeer duidelijk en interessant overzicht.

Vanuit zijn museum van natuur- en volkenkunde in de kleine hoofdstad Koetjing, brengt hij ons op zijn ontdekkingsreizen in de woeste binnenlanden van het door sagen omgeven eiland.

Met onbegrijpelijke moeite dringt hij met zijn gezelschap, dat uit enkel kleurlingen bestaat, door het dichte oerwoud heen tot het brongebied der prachtige rivieren. Wanneer hij den hoogsten bergtop, die van den Moeroed, wil bestijgen ,durft niemand hem te volgen. Zes dagen verzamelt hij daar Fauna en Flora en overnacht alleen in de wonderlijke bergwildernis. Op de volgende reizen ontdekt hij den Tibangberg, dien hij eveneens beklimt. Geen pest-epidemie, in het gebied waar zijn weg door leidt, noch snelstroomende rivieren, plotselinge overstroomingen, die reeds menigeen het leven kostten, gevaarlijke watervallen, steeds weerkeerende hinderlagen van zwaar vergiftige slagen en angst-aanjagende bijen en bloedegels, kunnen hem van zijn doel afbrengen. Zelfs met de gevreesde inlanders, de beruchte koppensnellers, geraakt hij op goeden voet. Zijn schilderingen van land en bewoners, van zeden en gewoonten, van zeldzame dier- en plantenvondsten en ontdekkingen van allerlei soort gesteenten, geven een boeiend overzicht van het verre sprookjes-eiland.

Een boek dat men met stijgende spanning volgt en gaarne bij zijn vrienden aanbeveelt.

Suriname

In *„Het Vaderland"* van 22 November een zeer sympathiek artikel: *„Waardeering van West-Indische aangelegenheden in Nederland."*

Het artikel is meer dan twee kolommen lang en leent zich niet voor een korte samenvatting. Wij zullen daaruit eenige grepen doen.

De schrijver begint met er op te wijzen, dat de Philippijnen, Porto Rico en Hawaii zelfgekozen gedelegeerden (resident-commissioners) te Washington hebben, die, zonder stemrecht te hebben, aan het debat in het Huis van Afgevaardigden deel kunnen nemen, zoodra aangelegenheden worden behandeld, de belangen rakende van de genoemde overzeesche gebieden der Unie.

Iets dergelijks zou hij voor onze overzeesche gebiedsdeelen wenschen. Dit denkbeeld is — meenen wij — reeds vroeger geopperd, maar door de Regeering afgewezen.

Daarna wijst de schrijver op den druk der belastingen in Suriname:

„Het laagste inkomen, waarvan inkomstenbelasting moet worden betaald is f 500.— (in Curaçao f 900. in Nederland f 800.—) en het tarief is vooral voor de bescheiden inkomens niet laag"...

„In het belastingjaar 1929/30 werd in Nederland voor een inkomen van f 5000 door Rijk, Gem. en Prov. te zamen in sommige zeer kleine plaatsjes minder belasting geheven dan in Suriname — waar de inkomstenbelasting dezelfde is, waar men ook woont — en in een aantal Nederlandsche gemeenten met meer den 20.000 inwoners was in hetzelfde belastingjaar de druk op de inkomsten van f 2000.— slechts weinig of heelemaal niet zwaarder dan in Suriname. Waarbij dan onmiddellijk moet worden bedacht, hoe enorm hoog de Surinaamsche invoerrechten zijn; opbrengst niet minder dan 20 pct. van de totale waarde van den invoer"....

De zeer deskundige schrijver toont de onjuistheid aan van de meening bij de behandeling der Surinaamsche begrooting voor het loopende jaar in de Tweede Kamer door de Regeering geuit, dat een heffing als de bestaande de meest practische manier is om de lagere, verspreide bevolkingsgroepen te doen bijdragen in de kosten der huishouding van het gewest.

Wij willen hier nog wijzen op hetgeen de schrijver zegt over de waterleiding voor Paramaribo: „Men bedenke wat het zeggen wil niet meer van het overvloedig vallende hemelwater te kunnen profiteeren, zelfs niet om er den vloer mede te schrobben en wat het beteekent, dat de circa 2000 waschvrouwen — en de veel talrijker huisvrouwen — het voor de wasch benoodigde water zullen moeten gaan ontvangen aan een openbare verkoopplaats, met een aantal centen in de hand, of een bewijs van onvermogen." Tot zoover te schrijver.

Niemand zal het nut van een waterleiding ontkennen voor wie aangesloten is, maar heeft men wel een voorstelling van den omvang van de ramp, wanneer b.v. bij een zeer lange droogte de prise d'eau zou opdrogen, terwijl de regenbakken verdwenen en de putten dichtgegooid zijn?

Op de kwestie van de bestrijding van de muskieten door de waterleiding komen wij bij gelegenheid terug. Deze kwestie is nog niet voldoende bestudeerd.

***

De plantage Waterloo in Suriname, de op één na grootste suikerplantage in deze kolonie, is op het laatste oogenblik nog van een algeheele stopzetting gered. De velden waren geruimen tijd niet onderhouden. Alleen de oogst werd binnengehaald en zou worden afgemalen. Door plotselinge betalingsmoeilijkheden verergerde, naar *„De West"* mededeelt, de crisis. De Surinaamsche Bank legde beslag op de plantage en de indruk ontstond, dat nu ook de onderneming zou worden stopgezet. Dit is echter nog niet geschied. Met medewerking der bank wordt met vermaling van het riet voortgegaan.

Curaçao

Onbillijk verwijt.

In *Het Vaderland* van 26 November l.l., Avondblad, komt een ingezonden stuk voor uit Curaçao van F. M., die den heer Hoorweg verwijt zijn getuigenis tegen kapitein Borren omtrent diens tekortkomingen, terwijl hij zelf niet erin geslaagd zou zijn in een jaar tijds ook maar één enkelen politievakman voor Curaçao in Nederland aan te werven. Tegelijkertijd komt de *Amigoe* van 31 October, die het ook aan den heer Hoorweg schijnt te wijten, dat Curaçao nog geen burgerpolitie heeft. Nu weten wij niet, of juist is, wat wij ook van andere zijde hoorden, dat de heeren Hoorweg en Bennewitz zich in hun verslag voor vervanging van de militaire door burgerpolitie verklaard hebben, maar wij nemen niet aan, dat de heer Hoorweg in dien geest eenige toezegging gedaan heeft. Bij hem berustte toch de beslissing niet. En in ieder geval zijn burgerpolitiemannen voor Curaçao gezocht, dat zij zich niet in eenigszins beteekenend aantal aangeboden hebben, ligt aan de voorwaarden. Dit blijkt ook hieruit, dat, naar wij vernemen, thans meer dan genoeg personen zich tot een verbintenis bereid verklaard hebben op de nieuwe voorwaarden. Dat is mede.... dank zij den heer Hoorweg.

De crisis.

Ook Curaçao krijgt zijn deel. Vier schepen van de „petroleum" worden uit de vaart genomen, meldt Aneta. En wij hooren ook, dat de handel steen en been klaagt.

Begrooting.

Het Voorloopig Verslag op hoofdstuk XI is bijna geheel aan Curaçao gewijd. Gewezen wordt op den droeven economischen toestand der bovenwindsche eilanden, op den gevreesden achtergang van Curaçao. De begrootingspolitiek wordt bekeken, de politie besproken, naar de herziening van het regeeringsreglement wordt gevraagd. Het vreemdelingenvraagstuk en de onteigening van Rooi Canarie wordt aan de orde gesteld; naar de waterleiding en de tarieven voor electrische stroom wordt gevraagd; de voorgenomen schoolplicht toegejuicht.

Boekbespreking.

George Manington, *The West Indies With British Guiana and British Honduras*. Londen Eveleigh Nash & Grayson Limited. 1930.

Dit boek is een goedkoope uitgave van *The West Indies*, ofschoon het nog altijd 7/6 kost. Het is bij. Het voorwoord is benut, om te vertellen van den orkaan van 1928 en den tekst hier en daar te verbeteren en aan te vullen. Zoo wordt van Curaçao gezegd: „In the summer of 1929 a body of Venezuelan revolutionaries to the number of 500 made a raid on Willemstad, the capital of this Dutch island, and took all the arms they could lay their hands on, together with the Governor and the commander of the garrison, and in the most approved style of pirates compelled the master of the vessel to take them back to Venezuela, where after the plunder had been removed, he with the Governor, etc., was allowed to return to Curaçao!"

Het spreekt vanzelf, dat de driehonderd volgende bladzijden hoofdzakelijk over de Engelsche eilanden en Demerara handelen. De plaatjes zijn bijna uitsluitend daarvandaan. De Fransche bezittingen, de Amerikaansche eilanden, Porto-rico en de vroegere Deen-

sche, Cuba, de negerrepublieken krijgen een heel wat bescheidener deel, Nederlandsch West-Indië wordt in vier bladzijden afgedaan. Zonder fouten is het boek lang niet. „Unhealthy" wordt Curaçao genoemd. Tot bewijs van den Nederlandschen indruk, die ook op dezen schrijver Willemstad gemaakt heeft, moeten mede dienst doen de grachten in vele straten. Als voortbrengsel van het hoofdeiland wordt tabak genoemd. Het zielenaantal der bovenwindsche eilanden is veel en veel te hoog opgegeven. Over het algemeen is het niet het meest belangrijke, wat wordt meegedeeld. Zelfs over de petroleum wordt niet gesproken.

Errata!

Hoe zal het op Curaçao opgenomen worden, het onderstaande bericht, dat ontleend is aan *De Avondpost* van 26 November 1930?

„Uit de Staatscourant:

Dept. van Koloniën.

De *begrafenis* van het *stoffelijk overschot* zal *Vrijdag* te Rotterdam plaats hebben."

Uit den Verren Vreemde

De Rijksconferentie is dood.
Leve de Indische conferentie.

III.

Het verloop der Rondetafelconferentie is, tot nu toe, in drie deelen te onderscheiden. De openingsplechtigheid op 12 November, de algemeene beschouwingen in de algemeene vergadering, die tusschen 17 en 22 November vijf zittingdagen in beslag hebben genomen, en het werk in commissiën, 24 November aangevangen, dat nog goed op dreef moet komen.

Terwijl het paleis van St. James bestemd is voor de vergaderingen der conferentie en hiervoor zelfs zoo is ingericht, dat het, alle temperatuursgrillen tartend, binnen overal op ongeveer 70° wordt gehouden, werd de openingsplechtigheid in de Koninklijke galerij van het Hoogerhuis gehouden, die zich in rijke goudversiering uitstekend leent voor een indrukwekkende vertooning als hier bedoeld.

Koning George is daar verschenen om er klokke 12 de rede af te steken, welke, opgevangen in den goudomranden microfoon, tot alle verre luisteraars is gebracht. De Koning van Engeland, Keizer van Indië kon verklaren dat nooit te voren Engelsche en Indische staatslieden elkaar hebben ontmoet aan één tafel, met één doel voor oogen, om van gedachten te wisselen over de toekomst van de inwoners van het groote rijk, die thans zijn 350 millioen onderdanen zijn. Z.M. verscheen alleen om de openingsrede te houden. Na deze voleindigd en een ovatie van de aanwezigen in ontvangst genomen te hebben, verliet hij de vergadering.

De bladen hebben in kolommen-lange verslagen, den inhoud van zijn rede, den indruk van zijn optreden te midden der vertegenwoordigers van Indië, in veelzijdige schakeering, weergegeven en besproken. Het feit, dat de Koning persoonlijk de conferentie zou openen, was door de Indische bladen besproken als een gebeurtenis van zoo buitengewone beteekenis, dat velen onder de daar tegenwoordigen Z. M.'s komst in spanning zullen hebben verbeid, maar wij zullen hier over de ceremonie niet meer zeggen, om meer aandacht te kunnen geven aan de verdere handelingen der vergadering.

Nadat Z. M. uitgeleide was gedaan, nam de Maharadja van Patiala het woord om voor te stellen, Mac Donald, den Britschen premier tot voorzitter van de conferentie te benoemen. Dit sprak van zelf. Sprak dit wel van zelf? 't Merkwaardige lijkt ons, dat uit het voorstel bleek, dat het niet van zelf sprak. Met deze inzet was het geen Britsche conferentie over Indië, maar een Britsch-Indische conferentie die haar eigen voorzitter te kiezen had, en die de oplettendheid had hiervoor den Britschen eersten minister aan te wijzen.

Mac Donald aanvaardde het hem bij acclamatie toegewezen presidium met een rede, waarin hij sprak over de geboorte van een nieuwe geschiedenis, maar geen lijn aanwees langs welke Engeland meende den loop der conferentie te moeten leiden. Dien dag voerden ook anderen reeds het woord, een der vorsten, een Hindoeleider, de gedelegeerden van Burma. Het hoofdmotief was: laat ons trachten in welwillend overleg, tot een vreedzame en bevredigende schikking te komen.

Van twee zijden is een schalksche zet gedaan om door verrassing de leiding in handen te krijgen. Een door de Londensche regeering; deze is mislukt. De andere door de Indische vorsten, deze is geslaagd en heeft de besprekingen ten volle beheerscht. De regeering had het rapport van de bekende Simon-commissie eerst gepubliceerd. 't Vond, wij hebben 't te vorige male reeds gezegd, weinig bijval; het ministerie Mac Donald dweepte er ook niet mee. Maar er was ook, in September reeds, een memorandum ingekomen van den onderkoning. Lord Irwin, dat veel verder ging in ontwikkeling tot zelfbestuur, en dat blijkbaar ook de instemming wel had van het Labourministerie, maar het durfde nog niet denken aan een bereidwilligheid van de Indische vorstenstaten tot samenwerking met het gedeelte van Britsch-Indië, dat tot nu toe onder rechtstreeksch bestuur staat, om zoo tot één dominionregeering te komen. Dit memorandum was ongepubliceerd gebleken tot den dag der opening van de Indische conferentie. Daags daarna werd het aangekondigd, aan de conferentie aangeboden en ter kennis van iedereen gebracht. Waarschijnlijk was de gedachtengang deze geweest: In al de jaren dat de partijen in Indië tegenover elkander staan, is geen formule gevonden, waarop samenwerking te verkrijgen is geweest, deze zal ook in Londen wel niet te vinden zijn, waar allen komen met opdracht van die partijen. Daar zal ook het rapport-Simon geen genade vinden. Bij dat verloop zullen de voorstellen van Irwin dan de eenige uitkomst bieden en zal Engeland de royale uitvoerder ervan kunnen worden.

Maar vóórdat de conferentie gelegenheid gaf om het duidelijk en nadrukkelijk uit te spreken, hadden de vertegenwoordigers van de vorstenstaten, zooals wij de vorige week reeds aanstipten, de wereld al verrast met de mededeeling, dat zij gaarne te vinden zouden zijn voor een federatie van alle Indische gebieden tot vorming van een dominion, met eigen verantwoordelijke regeering. In voorvergaderingen van andere groepen en combinaties was deze kwestie ook verwerkt, en het denkbeeld had ook daar zoodanigen bijval gevonden, dat zelfs afgevaardigden, die bij het verlaten van Indië andere voorstellen meegenomen hadden, gemakkelijk de federatie-gedachte overnamen. Men voelde algemeen de beteekenis en kracht, opgesloten in die gedachten en in het feit der eindelijk gevonden algemeene overeenstemming.

Er is dientengevolge groote gelijkheid geweest in de door de vele sprekers geuite verlangens. Vijf dagen lang hebben de woordvoerders elkander opgevolgd, elk wilde de stem doen hooren van de groep, die hij of zij vertegenwoordigde, in de laatste dagen zijn de spreekbeurten zelfs gerantsoeneerd moeten worden, tot 10 minuten. Maar tusschen de verscheidenheid door, klonk, bij de Indische sprekers, bijna zonder uitzondering de eisch: federatief dominion. Zoo wanneer Sir Fey Saproe zeide, dat hier de grondwet voor Indië moest worden vastgesteld, voor onafzienbaren tijd; als de Maharadja van Bikamir den centralen regeeringsvorm onmogelijk verklaarde zonder federatieve samenwerking; als Jayakan uiteenzette, dat de Indische jeugd eigenlijk haar illusies verder laat reiken, maar zich met dominion toch tevreden zal verklaren, als Sir Moehammed Shafi hetzelfde vraagt uit naam van 71 millioen muzelmannen; als Dr. Moonge voor de Hindoes, Sadar Ujjal Singh voor de Sikhs, de Aga Khan voor zijn geloofsvolgelingen, de Begum Sjah Nawar voor de vrouwen spreekt, maar ook nog als sprekers in krasse termen opkomen voor de achtergestelde arbeiders, voor de steeds uitgesloten paria's, of durven verklaren, zooals Mohamed Ali deed, dat de Britsche heerschappij over Indië in elk geval afgedaan heeft en Engeland nu te kiezen heeft of het de vriendschap wil redden.

Hebben deze redevoeringen het uiterste naar een zijde gevormd, ook de stem uit den conservatieven hoek mocht niet uitbreken. De Maharadja van Rewa vreest het verbreken van bestaande verhoudingen, hij zou geen federatie wenschen indien deze een geleidelijk verdwijnen van de staten beoogt, welke bedoeling hij meende beluisterd te hebben.

Met belangstelling werden de speaches tegemoet gezien van de voormalige onderkoningen Lord Peel en Lord Peading. Deze hebben teleurstelling gebracht. Vermoedelijk hebben deze leden van de Britsche delegatie de concessies van de dépêche van Lord Irwin als 't uiterste beschouwd, waartoe Engeland zou behoeven te gaan. Nu kwam Lord Peel met: Indië moet de bewijzen geven rijp te zijn voor dominion. Lord Reading kwam in herinnering brengen, dat al wat hier beslist zou worden, de goedkeuring van het Engelsche parlement behoefde. Dergelijke vermaningen vielen hier niet in goede aarde. Opvallend was dat de naam van Lord Irwin wel meermalen van Indische zijde met groote waardeering werd genoemd, en dat dit zelfs toejuichingen uitlokte, maar dat men toch ook durfde uitspreken, dat zijn memorandum al verouderd was toen het verscheen, doordien er uit bleek, dat hij de stemming der vorsten, waardoor een geheel nieuwe toestand geschapen is, niet had weten te peilen. Hiermede werden tevens beschouwingen als die van Lord Peel en Lord Reading door deze conferentie tot verouderde of overbodige terechtwijzingen verklaard.

Bij het besluiten van de algemeene beschouwingen door Mac Donald maakte de premier zich tot den leider, die zich leiden laat. Hij zag de federatie aangewezen als de toekomstvorm, de wet, die de grondwet zal worden, zal dadelijk practisch uitvoerbaar moeten zijn en gelegenheid moeten laten tot verdere evolutie.

Zoo zou men 't werk der commissies ingaan. De voornaamste is die voor de federale betrekkingen en den vorm van den dominionstatus. Hierin wilde elke groep zich op zoodanige wijze vertegenwoordigd zien, dat op stuk van zaken niet anders is overgebleven, dan allen er in te benoemen. Deze groote commissie zal nu toch in subcommissies moeten werken. De te behandelen stof wordt aangegeven als verdeeld over de volgende onderwerpen: 1o. de samenstellende deelen van de federatie; 2e. de aard van federale wetgeving

en het aantal kamers, waaruit het wetgevende lichaam moet bestaan; 3e. de bevoegdheid van het wetgevende lichaam; 4o. het aantal leden, behoorende tot het wetgevend lichaam en hun verdeeling over de federale eenheden; 5o. de methode volgens welke de vertegenwoordigers van Br.-Indië en van de Indische staten moeten worden gekozen; 6o. de constitutie, het karakter, de macht en de verantwoordelijkheid van het federaal uitvoerend bewind; 7o. de bevoegdheden van de provinciale wetgevende lichamen; 8o. de bevoegdheid en het karakter van de provinciale uitvoerende lichamen; 9o. de bepalingen om medewerking van de minderheden en speciale groepen van belangen te verzekeren; 10o. de instelling van een opperst gerechtshof en zijn jurisdictie; 11o. de verdediging; 12o. de betrekkingen van het federaal uitvoerend bewind en de provinciale uitvoerende lichamen tot de Kroon.

Wij zullen geen poging doen om de commissies in haar arbeid te volgen. Als resultaten bereikt en conclusies getrokken zijn, komen wij weer op de conferentie terug.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling 's Gravenhage.

De Bali-film „Kris".

Voor de Afdeeling 's-Gravenhage van de Vereeniging ,,Oost en West'' werd Zaterdagmiddag 29 November in het Scala-Theater te Den Haag voor een zeer druk bezochte zaal de Bali-film *,,Kris''* vertoond, opgenomen door den heer André Roosevelt.

De voorzitter, de heer F. van Peski, heette allen, in het bizonder den heer Roosevelt en zijn echtgenoote, hartelijk welkom en sprak in het Engelsch een openingswoord, ten einde den heer Roosevelt in de gelegenheid te stellen daarvan kennis te nemen.

Daarna hield de heer Roosevelt op hoogst aangename wijze een toespraak, welke herhaaldelijk door applaus werd onderbroken. Hij sprak zijn leedwezen uit geen Hollandsch te kunnen spreken; dat wel is waar de Roosevelts van oorsprong Nederlanders zijn, doch eenige eeuwen geleden van hier naar Amerika vertrokken en hij zoodoende de taal verleerd is. Niettegenstaande dàt voelt hij zich tot nog steeds tot Holland aangetrokken. Hij vertelde van Bali, waar hij vijf jaar verbleef en vol bewondering was voor al het schoons wat dit eiland biedt, zoowel wat natuur als beeldhouwkunst betreft. Hij hoopt dan ook t.z.t. wederom naar Bali terug te keeren om meerdere films te vervaardigen.

Toen werd met de vertooning van de film een aanvang gemaakt, waarmede een waar succes werd behaald. Deze natuurfilm, welke de overweldigende schoonheid van Bali doet uitkomen, is met een speelfilm gecombineerd, hetgeen voor velen wel een bizondere aantrekkingskracht zal hebben. Het spel van de Balineezen was zeer mooi en kregen we zoowel buitengewone natuuropnamen als prachtige menschentypen te zien. De film is in één woord zeer boeiend door de fraaie fotografie.

Wij zijn dan ook zeer verheugd dat de heer Roosevelt ons deze film ter vertooning heeft afgestaan, waarvoor onzen hartelijken dank. Als ik de tolk mag zijn van onze leden, dan ben ik wel overtuigd, dat zij allen van dit prachtwerk hebben genoten. Degenen, die afwezig waren, hebben veel gemist.

Nadat de film in zijn geheel was afgedraaid trad een pauze in van een klein half uur en werd de middag besloten met muziek en dans.

Mevrouw J. Monnikendam—Barends gaf op niet onverdienstelijke wijze de Ballade van Chopin als piano-solo te hooren; daarna volgden eenige plastische dansen, o.a. Danse Triste van Tschakowsky en de Wals van Chopin, welke op gracieuse wijze door Ary Masjèn werden uitgevoerd, terwijl mevr. Monnikendam haar aan de piano begeleidde.

Beide dames werden luide toegejuicht en met bloemen gehuldigd.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN.

Afdeeling Apeldoorn.

Dinsdagavond, 25 Nov. hadden we een allergezelligste causerie door den heer G. F. M. Liebert over: „IJdelheid der IJdelheden; schets van het volks- en liefdeleven der Lampongers."

Echt iets voor menschen, die niet in den Oost geweest zijn. Zoo voor de vuist sprekend — puttend uit zijn rijke ervaring; in ongekunsteld Nederlandsch — levendig van uitbeelding en toegelicht met toepasselijke lichtbeelden, wist deze gemoedelijke spreker, behoudens een kleine pauze, van begin tot eind te boeien.... en te verrassen.

Men zie verder de verslagen in de „Nieuwe Apeldoornsche Courant" en de „Gelderlander".

De avond was bijzonder goed geslaagd te noemen, doordat de zaal tot de laatste plaats bezet was.

Wat er verder nog komt.

Maandag, 15 December, in het Minerva-theater, om 8 uur, optreden van R. M. Jodjana met gezelschap, dus complete uitvoering van zijn dansdemonstratie met begeleiding van gamalan-muziek.

Om deze zeer bijzondere uitvoering mogelijk te maken zal deze plaats hebben door samenwerking van de volgende corporaties: Reisvereeniging; Volks Universiteit; Kunstkring; Verg. v. Huisvrouwen en „Oost en West" en is de volgende regeling na onderling goedvinden getroffen:

Leden en huisgenooten der genoemde vereenigingen hebben toegang tot 2e rang à *f* 0,50 per persoon; tot 1e rang à *f* 1,— per persoon (rechten inbegrepen) nietleden à *f* 1,50 per persoon.

De leden kunnen op Donderdag 11 en Vrijdag 12 Dec. tusschen 3—5 uur a/h. Minerva-theater plaatskaarten koopen en een nummer trekken.

Plaatsbespreken kan plaats hebben op Zaterdag 13 Dec. van af 2 uur, volgens het getrokken nummer. Wie no. 48 heeft, kan bespreken om 48 min. over 2. Wie 120 heeft, precies om 4 uur. Voor elke bespreking dus 1 minuut (zooals dat bij den Kunstkring gewoonte is). Zonder zoo'n volgnummer kan men niet voor-bespreken.

Dinsdag 16 Dec., 8 uur, „La Bordelaise". Dan zouden we met de natuurhistorische vereeniging een voordracht hebben met prof. Jeswiet uit Wageningen. Z. H. G. berichtte echter even vóór het verzenden van dit bericht, dat hij verhinderd was.

In overleg met het bestuur der Natuur-historische Verg. zal de avond toch gehouden worden.

De heer J. C. Baars zal een voordracht met lichtbeelden houden over: „Indische Bergenweelde".

De toegang hiervoor is als gewoon. Leden plus 2 huisgenooten vrije toegang. Begunstigers vrije toegang. Verdere toegang *f* 0,25.

Dit jaar is wat het aantal voordrachten enz. betreft, zeer vruchtbaar geweest. Ook voor 1931 hebben we een schitterend programma. Doch om dit te kunnen uitvoeren zal het ledental zeer belangrijk moeten toenemen — en wij dringen er krachtig op aan, dat elk lid daartoe het hare (of zijne) zal bijdragen.

Voor het Bestuur, de secretaris
J. C. BAARS.

Afdeeling 't Gooi.

Den 26en November werd de eerste avond van dit seizoen in het Hof van Holland door den Voorzitter Dr. Alers geopend met een woord van welkom aan de talrijke aanwezigen, welke de geheele zaal vulden. Na eenige mededeelingen van huishoudelijken aard, drong de Voorzitter er bij de leden op aan vooral propaganda te maken voor deze Vereeniging. De kasmiddelen zijn nog niet van dien aard, dat het Bestuur kan doen, wat het zich heeft voorgenomen. Alleen door het aanbrengen van nieuwe leden kan hierin verandering ten goede worden gebracht.

Daarna werd het woord gegeven aan den heer H. v. d. Mandere, welke op duidelijke en interessante wijze de beteekenis van de Suikerindustrie op Java uiteenzette en met zijn causerie veel bijval oogstte, evenals met de vertooning van de mooie, hierop betrekking hebbende film, welwillend in bruikleen afgestaan door het Koloniaal Instituut.

Het strijkje van het Gymnasium zorgde voor de muziek en bracht op verdienstelijke wijze eenige nummers ten gehoore.

Jammer, dat met de pauze velen naar huis gingen, daar het reeds laat geworden was. Zij hebben iets moois gemist. De heer Ru Mulder, voordrachtkunstenaar, droeg op gevoelvolle wijze eenige fragmenten uit Peer Gynt voor en wist hiermede het kleine, doch dankbare publiek te boeien, terwijl mevr. N. Alers—De Koning op voortreffelijke wijze het muzikale gedeelte verzorgde.

Een woord van dank aan allen, die medegewerkt hebben dezen avond te doen slagen.

Leden, welke aan de excursie naar het Koloniaal Museum op 23 December a.s. wenschen deel te nemen, gelieven dit ten spoedigste op te geven aan den Secretaris met vermelding of zij aan lunch of rijsttafel wenschen deel te nemen. Het aantal introducé's is onbeperkt. Leden van andere Afdeelingen zijn hartelijk welkom. Alleen bij voldoende deelname gaat de excursie door.

De Secretaris Afdeeling 't Gooi.

Afdeeling Bergen op Zoom.

Onze tweede bijeenkomst in dit seizoen op 25 November j.l. was gewijd aan de vertooning van de „Petroleum-film", door de N.V. Bataafsche Import Maatschappij welwillend afgestaan.

Dank ook zij de krachtige propaganda van de plaatselijke pers waren de verwachtingen hoog gespannen. Ze werden beslist overtroffen. Toen de heer Jansen, chef der afdeeling Publiciteit der maatschappij, na een korte inleiding van den voorzitter te ruim 8 uur het woord nam, mocht hij spreken voor een auditorium van ruim 250 bezoekers, een getal, dat we tot

heden niet bereikten. Een aantal genoodigden had aan de invitatie gevolg gegeven en voor menigeen onder hen was deze avond een openbaring. Zoo had men zich het werk van Oost en West niet voorgesteld! Gelukkig dat alweer een aantal blijk gaf van deze gevoelens in een klein apartje met den secretaris na afloop van den avond. Maar — dat zijn afdeelings geheimen!

Het filmwerk? Schitterend in één woord van opname, ingenieuse reconstructies, die onder de vaak met aardige witze gekruide voordracht van den heer Jansen, den avond maakten tot een leerrijk genot.

„Mijn leeren is spelen", zegt de oude — helaas door de tegenwoordige jongens te letterlijk opgevatte — uitdrukking. Hier was spelen — leeren. Een Koninklijke Maatschappij heeft op Koninklijke wijze een filmwerk doen samenstellen, waarvan we de vertooning met onverdeelde aandacht hebben zien volgen en dat we zouden wenschen afgedraaid te zien voor ieder Nederlander, die werkelijk Nederlander wil zijn. Zeer terecht bracht de vertolker in zijn slotwoord naar voren, hoe onze kleine natie groot mag gaan op haar prestaties in de verre gewesten. Jammer genoeg zijn er termen te over om te zeggen, dat een groot deel — om welke redenen dan ook — er lauw tegenover staat, misschien een beetje „Hollandsch verlegen", om niet te spreken van hen die met voorbedachten rade de schouders optrekken voor den harden arbeid en het succes van hun landgenooten, omdat — nu ja, omdat dat nu eenmaal bij hun opvattingen — of die van hun leiders — behoort! Vooral dezen laatsten moge worden toegewenscht, dat zij deze film eens rustig kunnen zien en vooral overwegen, dan zal deze film van de „Koninklijke" ook Koninklijke gevolgen kunnen hebben. Zelfs bij hen!

Een hartelijk woord van dank zij hier gebracht aan de directie der Bataafsche voor haar welwillendheid, aan den heer Jansen voor de vele moeite, die hij zich heeft willen geven voor het doen slagen van den avond.

17 December a.s. te 8 u. nam. in Thalia: Lezing van Professor L. van Vuuren van de Hoogeschool te Utrecht.

Persoonlijke convocatie aan de leden volgt.

DE SECRETARIS.

Afdeeling Nijmegen.

Dinsdagavond, 9 December a.s., om 8 uur, zal de heer *J. C. Lamster*, Conservator van het Museum van het Kon. Kol. Instituut te Amsterdam, in den grooten foyer van den Stadsschouwburg alhier, aan de hand van lichtbeelden, eene voordracht houden over het onderwerp: „Nias en steenen monumenten in N. O. I."

Deze lezing is toegankelijk voor leden met hunne huisgenooten en begunstigers(sters).

HET BESTUUR.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Zilveren feest der Vereeniging van Ambtenaren bij het B. B.

Maandag 1 December hield de Ver. v. Ambtenaren B. B. in Ned.-Indië, ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan, een receptie in het Restaurant de Twee Steden, in Den Haag.

De belangstelling was zeer groot. De voorzitter, de heer C. J. Feith, gaf een zeer belangrijke uiteenzetting van het ontstaan, de geschiedenis en het wedervaren der Vereeniging.

Aan de persoonlijk aangeboden gelukwenschen door het H.B. en Afdeelingsbestuur Den Haag van „Oost en West", worde te dezer plaatse toegevoegd dat de Ver. v. Ambt. B. B. in N.-I. in volgende jaren moge geraken tot den hoogsten groei en bloei.

Aan de leden der afdeeling Den Haag van „Oost en West".

In het belang der administratie en ter vermijding van omslachtigheid wordt men beleefd verzocht de jaarlijks verschuldigde contributie rechtstreeks te voldoen aan den Secr.-Penningmeester der afdeeling Den Haag, den heer J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12, Den Haag, giro no. 135120 — en dus niet aan het Algemeen Secretariaat.

Adresverandering.

Den leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland, aan den Administrateur der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag; in O.-Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den heer L. M. F. Plate, Bromostraat 9, Malang; in Suriname aan den heer H. R. Nije; en in Curaçao aan den heer H. J. C. Bodenburg Hellmund, Secretaris der aldaar gevestigde Afdeeling.

VAN DE REDACTIE.

Weldadigheidspostzegels van Nederl.-Indië.

Koopt en steunt een goed doel!

Gaarne wekken wij onze lezers op, de in Indië uitgegeven postzegels „Jeugdzorg 1930" te koopen, uitgegeven in waarde van 2, 5, 12½ en 15 cents, resp. verkrijgbaar voor 3, 7½, 15 en 20 cents.

Het prijsverschil komt ten bate van de Stichting „Jeugdzorg" te Buitenzorg, welke stichting zich ten doel stelt kinderen van af den babyleeftijd tot hun zevende jaar te verzorgen en op te voeden en tevens in hare huishoudschool en inrichting voor maatschappelijk werk aan meisjes van alle landaarden een nuttige opleiding te geven.

De zegels worden van den 1en December a.s. gedurende één maand, derhalve tot en met den 31en December a.s. zoowel in Nederlandsch-Indië als ook hier te lande (aan de loketten voor den verkoop van postwaarden aan verzamelaars) verkrijgbaar gesteld. Genoemde weldadigheidspostzegels worden voor het gebruik gelijk gesteld met gewone Indische frankeerzegels en hebben een geldigheidsduur van ten minste zes maanden. De na 31 December a.s. onverkocht gebleven exemplaren worden vernietigd.

Commissariaat voor Indische Zaken.

Ter kennis van belanghebbenden wordt gebracht, dat voor eenige mannelijke personen, die eene academische opleiding of eene opleiding, welke daarmede gelijkgesteld kan worden (beroepsofficier bij de land- of zeemacht), hebben genoten, de gelegenheid bestaat om naar Nederlandsch-Indië te worden uitgezonden, ten einde daar te lande te worden benoemd tot candidaat-inspecteerend ambtenaar bij de Arbeidsinspectie voor de Buitengewesten.

Gegadigden moeten Nederlander zijn; zij mogen niet jonger dan 24 jaar zijn en den leeftijd van 31 jaar niet hebben bereikt.

De candidaat-inspecteerende ambtenaren ontvangen in Indië eene nadere opleiding voor den hun aldaar wachtenden werkkring, welke opleiding ongeveer 3 jaren duurt. Gedurende deze opleiding genieten zij bezoldiging. Mededeelingen omtrent bezoldiging en uitzending vindt men in de „Nederl. Sts. Crt." van 21 en 22 Nov. j.l. nr. 227.

Voor het bekomen van nadere inlichtingen gelieve men zich schriftelijk te wenden tot den heer P. J. J. Michielsen, gewezen chef van de Arbeidsinspectie voor de Buitengewesten, van Hoornbeekstraat 72, 's-Gravenhage.

Goedkoope radiotelefoongesprekken met Ned.-Indië (Java) voor Kerst- en Nieuwjaarswenschen.

Evenals vorige jaren zal vanaf 22 December a.s. gelegenheid worden gegeven tot het voeren van goedkoope Kerst- en Nieuwjaarsgesprekken met Ned.-Indië.

De gespreksduur is bepaald op 2 minuten tegen een vasten prijs van *f* 15.—. Verlenging wordt niet toegestaan, ook dringende en ijlgesprekken worden niet toegelaten, terwijl de inhoud van deze gesprekken niet van zakelijken aard mag zijn.

Voor een niet tot stand gekomen gesprek buiten schuld van den dienst (b.v. bij geen gehoor, weigering of intrekking) komen de voorbereidingskosten ad *f* 2,50 ten laste van den aanvrager.

De gesprekken kunnen een onbeperkt aantal dagen tevoren op alle werkdagen worden aangevraagd, doch uiterlijk tot 31 December 1930. Met verzoeken van het publiek om op een bepaalden dag te mogen spreken, zal zooveel mogelijk rekening worden gehouden, al kan een bepaalde spreekdag niet worden gewaarborgd.

Het is gewenscht, dat de aanvragen zoo spoedig mogelijk worden ingediend, omdat de gesprekken in volgorde van de aanvragen worden afgewikkeld.

De gesprekken kunnen worden gevoerd door middel van het gewone telefoontoestel in de aangesloten perceelen, dan wel in de spreekcellen van alle (hulp- telegraaf-kantoren en -stations. In het bijzonder wordt hier gewezen op de ruime, geriefelijke 4-persoonsspreekcellen, welke speciaal voor den radiotelefoondienst met Indië zijn ingericht. Dergelijke cellen zijn reeds aanwezig te Amsterdam (2), aan het Hoofdbestuur der P. T. T. te 's-Gravenhage (2), te 's-Hertogenbosch, Rotterdam en Utrecht en zullen waarschijnlijk vóór 22 December a.s. nog gereed komen te Alkmaar, Arnhem, Bergen op Zoom, Deventer, Eindhoven, Groningen, Haarlem, Leeuwarden, Maastricht, Meppel en Middelburg.

In *Indië* kunnen Kerst- en Nieuwjaarsgesprekken alléén gevoerd worden in de radiospreekcellen. De radiotelefoondienst met Indië is op Zondagen gesloten, echter zullen op beide Kerstdagen en op Nieuwjaarsdag wèl Kerst- en Nieuwjaarsgesprekken gevoerd kunnen worden, doch alléén in de radiospreekcellen te Amsterdam en 's-Gravenhage en, voor zoover zulks mogelijk is in verband met de openstelling der kantoren, eveneens in de aangesloten perceelen.

In het algemeen zal de afwikkeling der gesprekken plaats vinden nà 12 uur A. T. Vóór 12 uur zijn op werkdagen alleen gesprekken toegelaten uit de *radiospreekcellen* te Amsterdam, 's Gravenhage, Rotterdam en Utrecht en *op de drie feestdagen* alleen uit de radiospreekcellen te Amsterdam en 's-Gravenhage.

Het is derhalve zéér gewenscht, dat men reeds bij het indienen van de gesprekaanvraag opgeeft van waaruit men het gesprek wil voeren.

Kerst- en Nieuwjaarstelegrammen.

De helft van den gewonen prijs of minder.

Ook ditmaal zal gedurende het tijdvak 15 Dec.—5 Jan. a.s. weder gelegenheid bestaan tot het wisselen

van z.g. Kerst- en Nieuwjaarstelegrammen. Het aantal buitenlandsche bestemmingen is weder belangrijk uitgebreid, terwijl deze telegrammen thans voor het eerst eveneens in het binnenlandsch- en stadsverkeer worden toegestaan.

Voor deze telegrammen zijn toegelaten *vrije* en/of *vaste* teksten. De inhoud moet echter steeds betrekking hebben op Kerstmis en/of Nieuwjaar.

Het voordeel van een vasten tekst is, dat men een vasten prijs betaalt, waarin begrepen, adres en onderteekening en aflevering, waar toegelaten op luxe formulier.

Het tarief van deze telegrammen bedraagt in het algemeen ongeveer *de helft* van de gewone telegramtarieven of nog minder.

Aanbieding *zoo tijdig mogelijk* is gewenscht, ter vermijding van ophooping met de feestdagen.

Bestelling geschiedt zooveel mogelijk op de feestdagen zèlf, in het uiterste geval den dag tevoren.

Aflevering als gelukstelegram (luxe-formulier) is mogelijk. Het bezigen van telegram-adressen is toegelaten.

Nadere inlichtingen omtrent inhoud, teksten, talen, bestemmingen en preciese tarieven, worden gaarne aan alle telegraafkantoren verstrekt.

Radiotelefoon-verkeer met Ned.-Indië.

Wijziging van den spreektijd.

Met ingang van 19 November j.l. is de spreektijd voor radiotelefonische gesprekken met Ned.-Indië op alle werkdagen vastgesteld van 12—13.30 Amsterdamsche Tijd.

Zooals bekend, wordt de dienst echter niet gesloten alvorens alle loopende gesprekaanvragen zijn afgewikkeld.

Op Zondagen is de radiotelefoondienst met Indië gesloten.

Luchtmail voor Indië.

Met het vliegtuig, dat 27 November van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken, werden 24 zakken luchtpost verzonden met een totaal gewicht van 191.445 K.G. bruto en 177.261 K.G. netto.

De zending bevatte 12566 brieven beneden 5 gr., 179 briefkaarten en postwissels; 662 stuks bestemd voor tusschenliggende landen en 7272 stukken van meer dan 5 gram, totaal 20679 stuks.

Boottrein Stoomvaart Maatschappij „Nederland".

Het Agentschap der N.V. Stoomvaart Maatschappij Nederland de firma Crans & Co., Den Haag, meldt, dat de boottrein van het s.s. „Koningin der Nederlanden", d.d. 5 December a.s. te Genua verwacht, Zaterdag 6 December a.s. des morgens 9.50 uur aan het station staatsspoor in Den Haag zal aankomen.

Financieele Berichten.

Opgave van de N. V. Haagsche Boaz-Bank,

Molenstraat 45, Den Haag.

Noteeringen ter beurze van Amsterdam.

		24 Nov.	1 Dec. 1930
Aandeelen	Koloniale Bank	159¾	164
„	Ned. Ind. Handelsbank	126½	126
Cert. aand.	Ned. Handel Mij.	145½	146¼
Aandeelen	Alg. Exploratie Mij.	104½	106
„	Kon. Petroleum Mij.	286¾	309½
„	Rubber Cult. Mij. A'dam.	108¼	111¾
„	Ned. Ind. Suiker Unie	177	181
„	Ned. Scheepvaart Unie	136	137¼
„	Handelsverg. A'dam	376	398
„	Deli Batavia Mij.	264¼	267½
„	Deli Maatschappij	259	262
„	Senembah Mij.	290¼	289
„	Deli Spoor	156½	155
„	Ned. Ind. Spoorweg Mij.	163	159½
„	Philips Gloeil. (nieuwe)	212	222½
Cert. aand.	Margarine Unie	200½	206

Wisselkoersen	Verkoop
Londen	12.06¾
New York Cable	2.48 9/16
Berlijn	59.25
Parijs	9.76½
Brussel (Belga)	34.65
Zurich	48.15
Weenen	35.00

De doorsneebelegger heeft de laatste paar jaar te vaak de uitstekende stelling der Romeinsche juristen: „Laat de kooper op zijn hoede zijn", verwaarloosd. (De Zakenwereld).

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

C. Ensing, administratief ambtenaar bij het B.B. Heereweg 21, Groningen.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

W. A. Ph. Ch. Pennink, ref. bij het dept. van B.B. p.a. Schill en Capadose, Den Haag; mej. J. E. Temmen, onderwijzeres 1e kl. bij het O. L. W., p.a. Scheurleer en Zonen, Den Haag. C. G. F. Greiner, commies op het postkant. te Paramaribo, Vredenhofstraat 11, den heer A. Zonnevylle, Haarlem. W. M. Remeeüs, controleur 1e. kl. bij het B. B., Tramstraat 71a, Katwijk aan Zee; W. C. Klein, gediplomeerd gezaghebben bij het B.B., hotel „De Zalm", 's-Gravenhage; H. Th. Ament, resident van Soerabaja, p.a. Ned. Handel Maatschappij, 's-Gravenhage.

Met Pensioen.

C. E. le Rütte, kantoorhoofd 1e kl. bij den P. T.T.-dienst, Daguerrestraat 20, Den Haag; IJ. Grimijser, hoofdopz. bij de S. S. en Tr., Loudonstraat 22, Den Haag; mr. H. Jelgershuis Swildens, lid van den Raad van Ned.-Indië, p.a. Incassobank, Den Haag; Mej. A. A. G. Bosch, onderwijzeres 3e kl. bij het O.E.L.O., p.a. Scheurleer en Zonen, 's-Gravenhage.

Mutatiestaat van 26 November tot 3 December '30

Nieuwe Leden:	Voorgesteld door:
Rectificatie: P. H. Kaars—Sypesteyn, Beekbergen, Tullekens, Molenweg 47. (rekent voortaan tot de afd. Apeldoorn).	
Rectificatie: A. F. Holm, Indol. Stud. Den Haag, Jan van Houtstraat 84.	
Paul Brandt, Amsterdam, Rustenburgerstraat 356. G. Steverink, Amsterdam, Valeriusstraat 50. J. J. W. Steffens, Amsterdam, Nieuwe Keizersgracht 122. A. A. Wittich, Amsterdam, Nieuwe Keizersgracht 122.	Secretaris Afd. Amsterdam.
J. Jansen, Apeldoorn, Prins Hendrikplein 8.	den heer J. van Regteren te Apeldoorn.
J. Fransen van der Putte, Wageningen, Rijksstraatweg 83b. (Afd. Arnhem).	den heer J. W. Waterman te Den Haag.
Mejuffrouw C. E. Zwarts, Arnhem, Lovinklaan 2.	den heer A. Zwarts te Arnhem.
G. G. Vodegel, Nijmegen, Hatertsche Weg 99.	den heer F. H. Vodegel te Nijmegen.
Mr. A. Rombach, Officier van Justitie te Groningen, Verlengde Heereweg 103. Prof. Dr. O. de Vries, Groningen, „Huize de Waard", Brugstraat 7a. Ds. J. C. E. van Herwerden, Groningen, Noorderhaven Nz. 3.	den heer Jhr. Mr. W. W. Feith te Groningen.
S. Lansink, Deventer, Schoolstraat 19. Mevrouw A. F. Smitt—Alpherts, Deventer, Brinkgreversweg 65.	den heer Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., te Deventer.
R. H. M. Verspyck, Wassenaar, Acacialaan 2.	den heer Jhr. Dr. C. G. S. Sandberg te Den Haag.
B. J. Bond, Oud-Ambtenaar B.P.M., Den Haag, Buys Ballotstraat 41.	den heer H. A. Bond te Den Haag.
J. M. Kampmeinert, Oud-Ambtenaar B.P.M., Den Haag, Schuitstraat 231.	den heer A. Kolthoff te Den Haag.
J. van Dooremaal, Oud-Chef van de Comptabiliteit K.P.M., Den Haag, Pension Vermaas, Sweelinckplein 31.	den heer J. Hut te Den Haag.
J. C. A. ter Beek, Oud-Vertegenwoordiger der Moluksche Handel Mij., Den Haag, van Boetzelaerlaan 205.	den heer F. van Peski te Den Haag.
F. W. Berenbak, Den Haag, Heerengracht 46.	den heer E. M. Harsveldt te Den Haag.
L. W. Ch. de Bruijn, Indoloog, Den Haag, Pijnboomstraat 101.	den heer A. F. Holm te Den Haag.
F. J. Fourdraune, Architect B. O. W., Den Haag, Oranjelaan 2c.	den heer K. van Santen te Den Haag.
Mej. I. Wix, Den Haag, Valeriusstraat 89. Mevr. Ch. Pool—Staring, Den Haag, Beukplein 3.	Mevr. Baudoin te Den Haag.
Mevr. I. van den Heuvell, Den Haag, Beukplein 3.	Mevr. Ch. Pool—Staring te Den Haag.
Dr. P. J. J. van den Biesen, Lid van het Hof van Justitie te Willemstad, Weg naar Welgelegen. C. Fensohn, Willemstad, Hoogstraat 25. Prospero Baiz, Willemstad, Scharlooweg 23. C. J. Polak, Gouv. Geneeskundige te Bonaire.	Dr. H. Polvliet te Willemstad.
P. Bakker, Indol. Stud. Bloemendaal, Zuider Stationsweg 27. (Afd. Haarlem).	den heer L. N. van Asperen te Haarlem.
Mevr. de Wed. B. C. Koopman—André de la Porte, Rijswijk (Z.-H.) Oranjelaan 11.	den heer R. S. Metzelaar te Rijswijk (Z.-H.).
O. Peltzer, Kapitein Art. N. I. L., Den Haag, Reinkenstraat 11.	den heer A. Nanning te Den Haag.
D. Verheul Jr., Den Haag, Groot Hertoginnelaan 87.	mevrouw J. Breukink te Den Haag.

Afschrijvingen:

J. W. Butner, Breda, Engelbrecht v. Nassaupl. 145.
B. Hendrix, Amsterdam, Nassaukade 38.
Mej. E. W. M. Zwanikken, Nijmegen, Stijn Buysstraat 47.

R. I. P.

Mevr. de Wed. W. F. Broersma, Den Haag, Irisplein 44 (overleden).
L. C. van der Dijs, Gouvernements-Ambtenaar te Bonaire (overleden).

Adresveranderingen:

P. C. Adrian, Amsterdam, Prins Hendrikkade, van 145 naar 159.
C. H. M. Ch. Dieben, Amsterdam, van Palestrinastraat 7 naar Valeriusstraat 264 boven.
Mevrouw E. H. Bub, Hillegersberg, van Kleiweg 187b naar Berglustlaan 50b. (Afdeeling Rotterdam)
D. Keppel Hesselink, van Velp, Torckstraat 12 naar Arnhem, Frans Halslaan 29.
L. van der Kloot, Den Haag, van Bonistr. 33 naar Wilhelmina van Pruisenstraat 22.
J. B. Prins, oud-Ass.-Resident, Den Haag, van Bentinckstr. 21 naar van Bleiswijkstraat 81.
J. Swartjes, Oud Luit.-Kolonel, N.I.L. thans te Den Haag, Ieplaan 10.
Mr. J. H. Heslinga, van Velp naar Soerabaja, Bengawanstraat 15.
G. J. Berenschot, Majoor der Generale Staf, van Den Haag Galileïstraat 52, naar Bandoeng, p.a. Dep. van Oorlog.
S. C. Plantinga, Majoor Inf. van Bandoeng naar Pontianak.
Dr. R. Soeratmo, Dierenarts in Gemeentedienst, thans te Weltevreden, Alatalaan 12.
F. A. E. Laceulle, Resident van Den Haag, Stadhouderslaan 20 naar Rembang.
J. S. A. van Dissel, van De Bilt, Koppellaan 5 naar Pension Lido te Menton-Garavan (A.M.)
H. M. van Haften, Heemstede, van Binnenweg 9c naar Heemsteedsche Dreef 255.